Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הייגט 8 זייטען

Majer Folksblat | פּרייז 20 גראָשען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 178/1474 | Łódź Wtorek, 31 lipca 1928 r. | װעכסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, י"ד מנחם אב תרפ"ח | Nr. 178/1474

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Redakcja i administracja Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

פאַרן טעקסטיל=לאָקאַוט אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 30. (אַטע). פון מאַנטשעסטער טיילט מען מיט, אַז דער פערבאַנד פון די בוים-וואָל-פאַבריקען האָט שוין בעשלאָסען עטליכע לאָקאַוטען, וועלכע וועלען דורכגעפיהרט ווערען אין דער לויפענדער אָדער אָנהויב נייע וואָך.

איידער דער לאָקאַוט וועט אויסברעכען וועלען די פאַבריקאַנטען נאָך פרובען קומען צו אַ פאַרשטענדיגונג מיט די אַרבייטער.

מיטוואָך וועט אין מאַנטשעסטער פאָרקומען אַ פאַרוואַלטונגס זיצונג פון פערבאַנד פון די בוים-וואָל-טעקסטיל פאַבריקען.

מ'רעדט וועגען אַנטי=מלחמה אָפּמאַך

דערווייל וועט מען בויען אַ פּאָאַר נייע קריגס=שיפען...

וואַשינגטאָן, 30 (אַ"טע). אין די קרייזען וואָס שטעהען נאָהענט צום ווייסען הויז געהען אַרום קלאַנגען, אַז פּרעז. קולידזש וועט פערלאַנגען פון סענאַט ביים קרעדיטען אויף קרייצערס, נאָך איידער ס'וועט ראַטיפיצירט ווערען קעלאָג'ס פּראָיעקט.

מ'רעכענט, אַז די פּאַציפיסטישע מיטגלידער פון סענאַט וועלען זיך ענטקעגענשטעלען דעם ראַזיגען פערלאַנג.

בעשטעטיגט דעם וואַרשאָווער קהלה-בודזשעט.

וואַרשאָ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט דאָס קולטוס-מיניסטעריום בעשטעטיגט דעם געמינדע-בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1927.

צוזאַמענשטויס אין דער לופטען

46 פערוואונדעטע.

ניו-יאָרק, 30. (ספּ. טעל.). צוליב אַ קורץ-שלוס איז אויף אַ בריק געבליבען שטעהען אַ צוג פון דער ניו-יאָרקער לופט-באַהן. אין אַ פּאָאַר מינוט אַרום איז מיט'ן גאַנצען אימפּעט אָנגעפלויגען אַ צווייטער צוג. ביידע וואַגאָנען זענען צושמעטערט געוואָרען, 46 פּאַסאַזשירען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

בעלאַכוז אַנטלאָפען קיין רוסלאַנד.

בערלין, 30. (אַטע). היינט איז בעלאַ קון איבער אַ שמירה פון קרימינאַל-פּאָליציי געבראַכט געוואָרען קיין שווינעמינדע. דאָרט האָט ער זיך אַרויפגעזעצט אויף דער סאָוויעטישער שיף „גערצען“ און איז אָפּגעפאָהרען קיין פּעטערבורג.

מיניסטאָרען-קריזיס אין רומעניען.

בוקאַרעשט 30. (ספּ. טעל.) דער אויסערן-מיניסטער האָט דערלאַנגט דעם רעגענטען-ראַט אַ ביטע וועגען דימיסיע.

סעפּאַראַטיסטישע טענדענצען פון דרום-אַפריקאַ.

לאָנדאָן 30. (אַטע). לויט ווי סטוערט מיטגעטיילט פון יאָהאַנעסבורג האָט גענעראַל הערצאָג ערקלערט דער פּרעסע, אַז דער דרום-אַפריקאַנישער פערבאַנד האָט רעכט אַליין צו בעשטימען אַ נ'אייגענעם נאַציאָנאַל-גובערנאַטאָר. ס'איז נאָר אַ ספק, צי ס'איז שוין דערצו געקומען די צייט.

ווייטער האָט הערצאָג ערקלערט, אַז דרום-אַפריקאַ אַנערקענט די סובערענטעט פון דער ענגלישער קרוין, אָבער נישט פון'ם ענגלישען קעניג.

א שרפה אין יאַרעמטשע.

סטאַניסלאַוואָוו, 31. (אַ.וו.). נעכטען אַרום 9 אַ זייגער אין אָוונט איז דאָ אויסגעבראָכען אַ שרפה אינ'ם נייאויפגעבויטען פּענסיאָנאַט „פאָנגס“ ביים וואָקזאַל. צוליב דעם וואָס אין דער נאָהענט האָט זיך געפונען אַ לאַגער פון נאַפט און בענזין איז ענטשטאַנען אַ געוואַלדיגע פּאַניק.

דער פּענסיאָנאַט איז נאָך נישט געווען בעוואוינט.

פערשלעפּט א 16-יעהריג יודיש מיידעל אין זשאַקאָוויץ?

קאָלושקי, 30 (טעלעפאָניש) דאָ האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז זונטאָג אין אָוונט בעת אַ יידישע פרוי מיט 3 טעכטער האָבען שפּאַצירט אין וואַלד אין זשאַקאָוויץ, זענען זיי בעפאַלען געוואָרען פון אַ גרופּע יונגע קריסטען.

זיי האָבען די מוטער שטאַרק צושלאָגען, איינע פון די מיידלעך איז דורך זיי פערשלעפּט געוואָרען אין וואַלד, און מ'ווייסט ביז איצט נישט וואו זי געפינט זיך.

שטאָטראַט-וואַהלען אין פּולטוסק

פּולטוסק, 30 (ספּ. טעל.) נעכטען זענען דאָ פאָרגעקומען די וואַהלען צו שטאָט-ראַט. לייסטע נומער 1 (רעגירונגס-בלאָק) 10 מאַנד. פריי־הער 2) ליסטע 2 פּ.פּ.ס. — 4 מאַנד. (פריהער — 10) ליסטע 3 — קאָמוניסטען — 1 מאַנד. ליסטע 4 בונד — 1. ליסטע 5 לינקע פּועלי־ציון — 2 מאַנד. ליסטע 6 אומפּאַרטייאישע יודען — 1 מאַנד.; ליסטע 7 אגודה — 1 מאַנד.; ליסטע 8 קאָמוניס־טען — 1 מאַנד.; ליסטע 10 — יוד. ראַבראַטשער נאַשטש 1 מאַנד. ליסטע 11 יוד. קליינהענדלער — 1 מאַנד; ליסטע 12 יוד. הויזבעזיצער — 1 מאַנד.; ליסטע 13 — ציוניסטען 1 מאַנד.

די יודען האָבען נעהאַט 8 ליסטען און האָבען צושלאָגען זייערע שטימען. אויך די קאָמוניסטען האָבען נעהאַט 2 ליסטען.

נאָבילע וועט זיך שטעלען פאַר אַנ'איטאַליענישען געריכט.

פּאָליציי היט אָב פון פיינדליכע דעמאָנסטראַציעס נעגען נאָבילע. — נאָבילע גלויבט, אַז אַמונדסען לעבט.

קאָפּנהאַגען, 30 (ספּ. טעל.) נאָך אַ רייזע פון 2 טעג איבער שוועדען און נאָרוועגען זע־נען נעכטען גענעראַל נאָבילע מיט די חברים אָנ־געקומען קיין קאָפּענהאַגען, אינ'ם פּאָרט האָט די פּאָליציי אָפּגעשלאָסען דאָס אָרט פון אויסלאַדען כדי צו פערהיטען פון מעגליכע פיינדליכע דעמאָנ־סטראַציעס, אין פּאָרט זענען אָנוועזענד געוואָרען פערטרעטער פון די רעגירונגען פון איטאַליען דער נעמאַרק, טשעכאָסלאָוואַקישען קאָנסולאַט א. אַנד.

נאָבילע מיט זיינע חברים מאַכען אַנ'איינדרוק פון ליידענדע מענשען; ראַנגען דער טשעכאָסלאָוואַקישער פּראָפ. בעהאָונעק זעהט זעהר גוט אויס, ער איז אַוועקגעפאָהרען אין דער טשעכאָסלאָוואַקישער געזאַנדשאַפט און די איטאַליענער — אין דער איטאַליענישען.

גענעראַל נאָבילע האָט ערקלערט פאַר דער פּרעסע: כ'בין נישט קיין אַרעסטאַנט ווי ס'מיי־נען אייניגע. פון וואַנען האָט זיך אַזאַ אומגעלומ־פּערטער קלאַנג איבערגעהויפט נענומען. און די אַלע בעשולדיגונגען געגען מיר איז נישטאָ קיין סימן פון אמת. דער געדאַנק אַז אַמונדסען איז אומגע־קומען ווילענדיג מיך ראַטעווען איז פאַר מיר נישט איבערצוטראָגען, אַ טרייסט זענען פאַר מיר נעד־ווען די בריף וואָס ב'האָב בעקומען אונטערוועגס פון גאַנץ אומבעקאַנטע מענשען. אין די ראָזיגע בריף וואָס זענען מיר דערלאַנגט געוואָרען אין וואַגאָן האָבען זיי מיך געפּרובט טרייסטען. קיין איינצעל־הייטען האָט ער נעג. נאָבילע נישט געוואָלט אויפ־קלערען, פערטיידיגענדיג זיך, אַז „אַלס איטאַליע־נישער אָפיציר קען ער נישט אָפּגעבען קיין שום בעריכטען איידער ער וועט זיך שטעלען פאַר אַ איטאַליענישען געריכט.

בערלין, 30 (אַטע) היינט פריה איז נע־נעראַל נאָבילע מיט זיינע חברים אָנגעקומען פון קאָפּענהאַגען קיין וואַרנעמינדע. נאָבילע וועט זיך נישט אָפּשטעלען אין בערלין און וועט מיט'ן קורצ־סטען וועג דורך ראָסטאָק, לודוויגסלוסט, מאַגדע־בורג, האַלע דרום-דייטשלאַנד פאָהרען קיין אי־טאַליען.

אויף דער באַהן האָט איהם אָפּגעוואַרט דער שעף פון דער פּרעסע-אָפּטיילונג פון דער שווע־דישער באַהן־ליטונג דער איטאַליענישער סאַלאָן־וואַגאָן אין וועלכען נאָבילע איז נעפאָהרען איז געווען צוגעטשעפּעט ביים סוף פון'ם צוג. די פענסטער זענען געווען פערדעקט דער פערהאַן און באַהנהויף זענען אָפּגעהיט געווען דורך דער פּאָליציי.

אָסלאָ, 30 (אַטע) גענעראַל נאָבילע האָט אין אַ געשפּרעך מיט די פּרעסע-פערשטעהער ער־קלערט אַז נישט ער און נישט זיינע חברים מעגען דערצעהלען וועגען דעם ווי ס'איז פאָרגעקומען די עקספּעדיציע פון „איטאַליאַ“. דער חשד, אַז צאַפּי און מאַראַנאַ זענען כלומרשט שולדיג אין מאַל־גרעמס טויט איז אומבעגרינדעט.

נאָבילע האַלט אַז אַמונדסען לעבט נאָך.

די אומגליקליכע עקספּעדיציע האָט אַ גרוי־סען וויסענשאַפטליכען ווערט שוין אפילו צוליב דעם, וואָס ס'איז אויסגעפאָרשט געוואָרען אַ גרויסער שטח פון'ם ערד קוגעל, וואָס איז ביז איצט נישט געווען בעקאַנט.

בערלין, 30 (אַטע) ווי „ארטאור אווענד־בלאַט“ טיילט מיט האָט נאָבילע ערקלערט, אַז ער האָט פערלאָזט זיינע חברים אויפ'ן אויסדריק־ליכען פערלאַנג פון אַלע מיטגלידער פון דער עקספּעדיציע.

—:O:—

פּוילישע לופטפליהער אין אַ וועלט=רייזע.

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש). היינט 5.14 אינדערפריה זענען פון דעמבלין אַרויסגעפלויגען די פּאָרוטשניקעס קאַזשמיעזש קאַלינאַ און קאַזשמיעזש שלאַס און דער מעכאַניק סטאַנישאַנט סטעפּאַן קלאַשינעק. זיי וועלען פליהען לויט פאָלגענ־דען מאַרשרוט: דעמבלין—באַגדאַד—קאַיראָ—וואַרשאָ. די רייזע פון קרוב 8.000 קילאָמעטער וועלען זיי דורכמאַכען אין נישט קיין גאַנצע 3 מעת-לעת

אַ לאָדזער יונגער קינסטלער בעקומט אין אַמעריקאַ אַ גאָלדענעם מעדאַל אויף אַ קאָנקורס.

אויף אַ קאָנקורס, וואָס איז איינגעאָרדענט גע־וואָרען פון דער ניו-יאָרקער מוזיק-געזעלשאַפט: („ניו-יאָרק מיוסיק אַליאַן אַסאָשיישאַן“) איז דער 16 יעהריגער וויאָלין-קינסטלער מישאַ פּאָזנאַנסקי, אונזער אַ בן-עיר, בעשאָנקען גע־וואָרען מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל.

אויפפאָדערונג צו אַלע לאָדזער פּוטער-הענדלער!

גרינדענדיג זיך אַ סעקציע פון פּוטער-הענדלער ביי דעם לאָדזער קאָלאָניאַל-קליינהענדלער-פערבאַנד, צעגעלניאַנע 15, פאָדערן מיר אויף אַלע לאָדזער פּוטער-הענדלער צו קומען זיך איינשרייבען פאַר מיטגלידער, דען דער מאָמענט איז יעצט ערנסט, מיר מוזען אָננעהמען געמיינזאַמע שריט וועגען דער האַנדעלס-צייט.

די צייטווייליגע קאָמיסיע

טריבאָווניק, בלאַנק, לאָוויט, בינשטאָק.

914

געגעז בעלוינונג!

זונטאָג, 8.20 אָוונט, איז אויף דער סטאַציע אַנדזשעיעוו פער־פאַלען געוואָרען אַ פּאָרטפעל מיט וועקסלען. די וועקסלען האָבען נישט קיין ווערט פאַר קיינעם. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען דעם פּאָרטפעל אָפּצוברענגען צו ה' ע. לעווי, פּעטריקאָווער 66, אָדער זיך פערשטענדיגען טעלעפאָניש Nr. 30-94 געגען אַ גרויסע בעלוינונג. דיסקרעציע געזיכערט.

יודישער פּראָפעס. מאַגאַזין - שניידער - מייסטער - פעראיין

לאָדז, אַלעיאַ 1-טער מאַי 2.

אויף דער אַלג. פערז. פון דאַמען-מאַגאַזין פאַך, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 30-טען יולי ד. י. אינטער'ן פאָרזיץ פון ה' דיקערמאַן אין לאָקאַל פ'ן מאַגאַזין-שניידער-מייסטער פעראיין, אַל. 1. מאַי 2, אויף וועלכער עס זענען אויך געווען אָנוועזענד די מיטגלידער פון אַגראַדאָוואַ 9, איז בעשלאָסען גע־וואָרען צו פעראייניגען דאָס גאַנצע דאַמען-מאַגאַזין-פאַך אין איין סעקציע און עס איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ געמיינזאַמע פאַך-קאָמיסיע, וועלכע רופט שוין אויף מיטוואָך, דעם 1 אויגוסט, 7 אָוונט

א פערזאַמלונג פון גאַנצען דאַמען-מאַגאַזין-פאַך

אין לאָקאַל פון מאַגאַזין-שניידער-מייסטער פעראיין, אַל. 1-טער מאַי 2, מיט'ן טאָג אָרדנונג: „ווי אַזוי אויסצובעסערען די לאַגע פון דעם דאַמען-מאַגאַזין-פאַך“.

אין דער נייער פאַך-קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען ד' ה"ה: פישער, ראַדאָשיצקי, גזשי־באָווסקי, לאַנדע, מינסקי, קליגער, פּאַסטערנאַק, טערקעלטויב, גראָסמאַן, נייבערגער, מאַלינאָווסקי, רייכמאַן און גאָלדענבערג. אַלס קאַנדידאַטען: שפּירא, נאָוואַק, סעלדין, האַרטשטאַרק און דרעקסלער.

ווייצמאַן מיט דער גאַנצער עקזעקוטיווע בלייבן

דער קריזיס איז ענטגילטיג געלעזט געוואָרען.

בערלין, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) 2 אַ זייגער ביינאַכט האָט מאָצקין געעפענט די פּלע־נאַרע זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט, אויף וועלכער ס'זענען אַנוועזענד געווען אויך סאָקאָלאָוו און ווייצמאַן און די גאַנצע עקזעקוטיווע. דער פאָרזיצער פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע ראַבינער נוראָק האָט ער־קלערט אין נאָמען פון די 22 מיטגלידער פון אַקציאָנס קאָמיטעט, וועלכע האָבען אונטערגעשריבען די דעקלעראַציע, אַז צוליב דער קורצער צייט קענען זיי נישט שאַפען קיין נייע עקזעקוטיווע און האָבען דעריבער בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער עקזעקוטיווע, אַז זי זאָל ווייטער בלייבען פאַר דער דאָזיגער ווענדונג האָבען געשטימט אַלע מיט־גלידער פון אַקציאָנס־קאָמיטעט אַ חוץ די 2 רע־וויזיאָניסטען ליכטהיים און מאיר גראָסמאַן, וועלכע האָבען געשטימט געגען, די ראַדיקאַלע ציוניסטען גרינבוים און ד"ר סאָלאָווייטשיק האָבען זיך אָפּ־געהאַלטען פון שטימען.

אַזוי אַרום איז דער קריזיס ליקווידירט געוואָרען.

ציוניסטישער צ. ק. דערהאַלט בעגריסונגען

צוליב'ן אויסמיידען פון קריזיס אין דער בעוועגונג.

וואַרשאָ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם גינסטי־גען אויסגאַנג פון די בעראַטונגען פון ציונ. אַק־ציאָנס־קאָמיטעט אין בערלין, האָט דער וואַרשאַ־ווער צ.ק. דערהאַלטען אַ מאַסע דעפּעשען און בע־גריסונגען צוליב'ן גינסטיגען אויסגאַנג פון אַ רייה ציוניסטישע קאָמיטעטען אויף דער פּראָווינץ.

מאָטאָר־שיף מיט 10 פּאַסאַזשירען אונטערגעגאַנגען.

אָסלאָ, 30. (אַ.ו.). אַ מאָטאָר־שיף אויף וועלכער ס'האָבען זיך געפונען 10 רייזענדע האָט זיך צוליב איבערלאַדונג איבערגעקערט ביי סעג־נעפיאָרד. פון 10 פּאַסאַזשירען זענען 9 אומגעקו־מען. איינער איז אַרויסגעראַטעוועט געוואָרען דורך אַ פישער־שיפעל.

געהיימער פּאַרלאַמענט אין עגיפּטען

נעמט פאָר אַ קאַמף מיט דער רעגירונג פון מאַכמעד פּאַשאַ.

לאָנדאָן, 30 (אַטע) פון קאַאיראָ טיילט מען מיט, אַז די מיטגלידער פון עגיפּטישען פּאַר־לאַמענט און סענאַט זענען זיך צוזאַמענגעקומען אויף אַ געהיימער זיצונג און בעשלאָסען, אַז מאַר־מור פּאַשאַס קאַבינעט עקזיסטירט געגען דער קאָנ־סטיטוציע און געניסט נישט פון פאָלקס־צוטרוי. אַלע פעראָרדנונגען בנוגע דער אויסלענדישער פּאָליטיק וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך דער דאָזיגער רעגירונג דאַרפען בעטראַכט ווערען פאַר נישט עקזיסטירענדע.

דער געהיימער פּאַרלאַמענט האָט אָפּגעלעגט זיינע זיצונגען ביז צום דריטען שבת אין נאָוועמבער, אויף דער אויפפאָדערונג פון'ם געוועזענעם פּרעמ־יער נאַהאַס־פּאַשאַ האָבען די דעפּוטאַטען און סע־נאַטאָרען אָפּגעגעבען אַ שבועה, אַז זיי וועלען שטר־עבען די קאָנסטיטוציע מיט'ן גאַנצען לעבען.

נאַהאַ פּאַשאַ קלויבט זיך צו מאַכען אַ רייזע אין אויבערשטען עגיפּטען.

רעוויזיעס אין וואַרשאָווער יודישע פוטער־געשעפטען.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספאָנדענט) דער וואַרשאָווער צאָל־אַמט האָט אין משך פון היינטיגען טאָג אַדורכגעפירט אַ רייה רעוויזיעס אין די היגע יודישע פוטער־געשעפטען און צוגענומען אַ גרויסען סכום רויכוואַרג.

די סבה פון די רעוויזיעס איז די, וואָס דער צאָל־אַמט איז חושד די יודישע פוטער־סוחרים, אַז זיי האָבען אין לעגאַלע פאַקטורעס פון טשעכיען און עסטרייך אַריינגעשריבען דייטשע, געשמוגעלטע סחורות.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אויבענדערמאָנ־טען האָט אַ רעלעגאַציע פון וואַרשעווער סוחרים־פעראיין מיט'ן אַדוואָקאַט ווירעמאַן אָן דער שפּיץ זיך געווענדעט צום פינאַנץ־מיניסטער, מיט וועל־כען זיי האָבען, וועגען דעם עניין אַ לענגערע צייט קאָנפערירט.

אַ שרפה אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל

וויען, 30 (אטע) פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל טיילט מען מיט וועגען אַ געוואַלדיגער שרפה, וואָס האָט נעכטען נאָכמיטאָג דאָרט אויסגעבראָכען און וועלכע האָט אַרומגעכאַפּט אַ גאַנצען שטאָט־טייל.

אַזאַ קאַטאַסטראָפע איז אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל שוין נישט געווען זייט'ן יאָהר 1911.

גענויע פּרטים פעהלען.

לאָרד פּלומער פערלאָזט א"י.

ירושלים, 30 (יט"א, טעלעגראַפיש). צו־ליב דעם, וואָס דער אויבער־קאָמיסאַר לאָרד פּלו־מער פערלאָזט דעם 31. יולי זיין אַמט האָט זיך פאַר איהם פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון א"י יודענטום. די דעלעגאַציע איז בעשטאַנען פון קאַ־לאַנעל־קיש (ציוניסטישע עקזעקוטיווע) הרב קוק און הרב יעקב מאיר (פונ'ם ראַבינאַט) און יעקב טאָהן (וועד־לאומי). די דעלעגאַציע האָט זיך גע־זעגענט מיט'ן אויבער־קאָמיסאַר און האָט איהם איבערגעגעבען אַלס אָנדענקען אַ קינסטלערישען אַלבום מיט א"י בילדער. לאָרד פּלומער איז גע־ווען טיף גערירט און האָט ערקלערט דער דעלע־גאַציע, אַז ער פרייט זיך וואָס די דריי יאָהר, וואָס ער האָט פערבראַכט אין א"י זענען געווען יאָהרען פון שלום.

אונרוהען אין אַנגאָלאַ.

ליסאַבאָן, 30. (א.וו.). אין דער אַפרי־קאַנער קאָלאָניע אַנגאָלאַ זענען פאָרגעקומען ערנסטע אונרוהען אין וועלכע ס'האָבען זיך בעטייליגט די אָרטיגע בעפעלקערונג.

די אונרוהען האָבען אָנגענומען אַזעלכע ערנסטע פאָרמען, אַז די פּאָרטוגאַלישע רעגירונג איז געצוואונגען אַרויסצושיקען אַ גרעסערע מיליטער־אָפּטיילונג, כדי צוריקצושטעלען די אָרדנונג.

ווי די היגע פּרעסע אינפאָרמירט, זאָלען די אונרוהען זיין געווען אַ רעזולטאַט פון קאָמוניסטישע אַגיטאַציע.

אַטענטאַט אויפ'ן אַרגענטינער פּרעזידענט.

פּאַריז, 30. (אַט"ע). פון בוענאָס איירעס טיילט מען מיט, אַז דער סענאַטאָר מאַלינאַר, האָט צעוויסען געגעבען דער מאַכט וועגען אַ נישט געלונגענעם אַטענטאַט אויפ'ן אַרגענטינער פּרע־זידענט אירינאָען.

סענאַטאָר מאַלינאַרי האָט אויך אָנגעגעבען די נעמען פון די אַטענטעטער, וועלכע וועלען, מסתמא, בקרוב אַרעסטירט ווערען.

אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען געגען עמיר אַבדולאַ

פאַר זיין אָפּמאַך מיט ענגלאַנד.

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראַפיש). אין עבר־הירדן הויבט זיך אָן צו ענטוויקלען אַ נאַציאָ־נאַלע בעוועגונג פון די אַראַבער וואָס איז געווענ־דעט געגען עמיר אַבדולאַ, פאַר'ן שליסען דעם אָפּ־מאַך מיט ענגלאַנד וועגען עבר הירדן אין אַמאַן איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון נאַציאָנאַלע אַראַבישע טוער. וועלכע האָט אָנגענומען אַ רייה רעזאָלוציעס און בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ פּראָק־לאַמאַציע געגען ענגלאַנד און עמיר אַבדולאַ.

גרויסע שרפה אין סימאָנס־פּאַסאַזש.

וואַרשאָ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספאָנדענט). היינט 7 אַ זייגער אין אָוונד איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין סימאָנ'ס־פּאַ־סאַזש (נאַלעווקי 2/8) אויפ'ן זעקסטען שטאָק אין דער עלעקטרישער ביוראָ פון דער פירמע זשע־לאַזאַ.

פון דער ביוראָ האָט זיך דאָס פייער אַרי־בערגעכאַפּט אין דער טריקאָטאַזש פאַבריק פון דער פירמע זיגלער און בערגער, וועלכע איז כמעט אינגאַנצען פערברענט געוואָרען.

די שאָדענס פון דער שרפה אין דער טריקאָ־טאַזש־פאַבריק ווערען געשאַצט אויף העכער 10 טויזענד דאָלאַר.

די שרפה האָט געדויערט 5 שעה.

שטרעבט איהר זיך אויסצוקורירען פון

רעוומאַטיזם און פּאָדאַגרע

ציטערנדע, שטעכענדיגע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואָלענע גלידער, פער־קריפּעלטע הענד און פיס, ציקען, שטעכען, ציהען אין פערשידענע קערפּער־טיילען און שוואַכקייט אין די אויגען — דאָס זענען די פאָלגען פון רעוומאַטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בעזייטיגט ווערען, ווייל אַנדערש קען די קראַנקהייט זיך פערגרעסערען.

איך לעג אייך פאָר

אַ היילענדע טרינק קור, וועלכע שניידט אויס די וועקסעל־שטאָף און שווענקט מיט האַרן־זויערע, דאָס איז נישט קיין שום אַזויגערופענע אוניווערסאַל אָדער געהיים־מעדיצין, נאָר אַ פּראָדוקט, וואָס די גרעסטע דאָקטער־גאַמער האָט פאַר די קראַנקע מענשהייט געשענקט.

יעדען איינציגען אַ פּראָבע אומזיסט!

שרייבט מיר זאָפאָרט און איהר דערהאַלט גענצליך אומזיסט און פראַנקאָ אַ פּראָבע צוזאַמען מיט ערקלערונגען דורך דער פערמיטלונג פון מיינע אין אַלע לענדער איינגעפיהרטע לאַבאָרן און דאַמאַלס ווסט איהר זיך אַליין איבערצייגען איבער דער אומשעדליכקייט פון דעם מיטעל ווי אויך איבער זיין שנעלער ווירקונג.

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 43

DR. MED.

DONCHIN

ספּעציאַל־אַרצט

פאַר אויגען קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

קיין פּוילען

נעמט אָן

מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג

פון 10–1 און פון 4–7 נ.מ.

מאָניושקי 1

(Moniuszki) טעל. 9-97

42 בעקאַנטמאַכונג. 42

דער בעוואוסטער ערשטקלאַסיגער

רעסטאָראַן

פון מ. פאַגעלמאַן

42 צעגעלניאַנאַ 42

שנעלע בעדינונג! שטרענג כשר!!!

מאַכט בעקאַנט / מאַכט בעקאַנט

דעם ג' פּובליקום דאָס נאָך אַ גענצליכען רעמאָנט איז ביי מיר צו בעקומען

שמאַקהאַפטע מיטאָגן און אָוונד־ברויט מיט ביליגע און פריישע צו מעסיגע פרייזען!

דער בופעט איז פערזעהען מיט אין־ און אויסלענדישע געטרענקע.

מ. פאַגעלמאַן, צעגעלניאַנאַ 42.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל־אַרצט פאַר

נירען, בלאָזען־ און האַרן־קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע

פעלד־בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די

עכט־פּאַטענטירטע בעטען עכט־פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ־מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל־בעטען, אַמעריקאַנקעס,

ניקעל־קינדער־בעטען, קינדער־וועגעלעך,

טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך

מעטער־מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שעזלאָנגעס און קאַנאַפּעס.

קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פאָלאָווע בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס־פרייזען. זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

פרייז 2 זל. שנעל און רעעל! פרייז 2 זל.

רעכטס־קאָנסולטענטען־ביוראָ

„PORADA" - „פּאָראַדאַ"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען רוטינירטען געריכטס־סעקרעטאַר

שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעז־פּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער־ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

לעכער

מאַשינאַווע

ווערען אָנגענומען אויסצו־נייהען צו ביליגע פרייזען

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט"

האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

לאדז.
31 יולי 1928

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
31 יולי 1928

וואלדעמאראס און די אינטערווענץ פון דער פעלקער-ליגע.

אויף דער לעצטער נאטע פון וואלדעמאראס צו דעו פעלקער-ליגע האט דער פוילישער דעלעגאט ג"י דער פעלקער ליגע סאקאל אריינגעטראגען אין גענעראל-סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע אנ'ענטפער-נאטע, וואס איז געהאלטען געווארען אין א שארפען טאן. בעהאנדלענדיג די פראגע שרייבט דער „ראבאטניק", אז מ'דארף אבער דער רעגירונג מוחל זיין דעם טאן, ווייל זי האט ביז איצט אין די פערהאנדלונגען מיט ליטע ארויסגעוויזען אזויפיל געדולד און נאכגיביגקייט, ווי ס'איז נאר געווען מעגליך; און אין רעזולטאט גיט איהר אב די גאנצע אייראפעאישע פרעסע אפילו די, וואס איז אפט נישט פריינדליך געשטימט בנוגע פוילען — גערעכט און פעראורטיילט וואלדעמאראס'ען:

די רעגירונגען פון ענגלאנד, פראנקרייך און דייטשלאנד ווענדען אן דיפלאמאטישע מיטלען אויף צו בערוהיגען וואלדעמאראס'ען און ראטען איהם צו ענדערען זיין קורס בנוגע פוילען.

און די צייטונג פיהרט אויס: פ.פ.ס. איז אלזא געווען גערעכט, ווען זי האט געפאדערט פון דער פוילישער רעגירונג, אז זי, אלס שטארקערער צד, דארף זיין רוהיג און קאלטבלוטיג און די דאזיגע פאליטיק דארף אויך ווייטער הערשען אין פוילען בנוגע ליטע. בפרט ווען ס'איז נישטא קיין אויסזיכט פון א פערשטענדיגונג מיט וואלדעמאראס'ען, דעם דיקטאטאר, וועלכער „דארף דערגרייכען דאס וואס זיינע פארגענגער. וועלכע האבען זיך געשטיצט אויף דעם קאוונער פארלאמענט, האבען נישט געקענט אויסווירקען: אנהויבען א נייע דיסקוסיע וועגען ווילנא.

זיין גאנצע פאליטישע קאריערע, זיין גאנץ אנזעהען איז פערבונדען מיט ווילנא; און זיין טראגעדיע איז, וואס אלע זיינע אנווענדונגען געגען פוילען ענדיגען זיך מיט גארנישט און קומען אויס וואלדעמאראס'ן דוקא לרעה.

רעדענדיג ווייטער וועגען די פארשטעהענדע אונטערהאנדלונגען מיט ליטע אין קעניגסבערג, האלט די צייטונג, אז אויב ס'וועט אפילו קומען צו א פערשטענדיגונג, וועט וואלדעמאראס די בעשלוסען שפעטער נישט אדורכפיהרען.

די צייטונג האלט אפילו פאר מעגליך, אז וואלדעמאראס וועט זיך בעמיהען פראוואצירען פוילען אויף אנ'ארויסטריט, אדער, רעכענענדיג אויף דער דער הילף מצד די סאוויעטען, אהויבען אנ'אוואנטורע, שפעקולירענדיג אויף דעם, אז די מערב-מלוכות וועלען זיך נישט אריענטירען אין דער לאגע.

און פעסטשטעלענדיג נאך אמאל, אז וואלדעמאראס'עס טאקטיק איז אנ'ערנסטע דראהונג פאר'ן שלום אין אייראפא, און אז די דאזיגע טאקטיק דארף נישט טאלערירט ווערען דורך דער פעלקער-ליגע. רוקט ארויס די צייטונג א פראיעקט, אז די פעלקער-ליגע זאל צו דער פויליש-ליטווישער גרעניץ ארויסשיקען א קאמיסיע פון פערטרעטער פון נייטראלע מלוכות. זייער אנוועזענהייט וועט א ביסעל בינדען וואלדעמאראס'ן און אפהאלטען איהם פון אוואנטורעס.

——:o:——

וויכטיג פאר די לעטניקעס פון
אלעקסאנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג 9 א זייגער פריה דעם „נייעם פאלקסבלאט"
פלאס, לוטאמירסקא 22.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהט.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
[illegible] פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך [illegible]
אין לאגיעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

צוויי פראבעס פון מרידות.

רעוואלוציע אין פארטוגאל און אטענטאט אויפ'ן שפאנישן קעניג.

ערשט איצט קומען אן פון מאדריד גענויע ידיעות וועגען דעם, וואס ס'איז פארגעקומען אין ליסאבאן. די ערשטע ידיעות האבען נישט געהאט קיין גרויסען ווערט, צוליב דער שטרענגער צענזור. די רעוואלוציע האט זיך אנגעהויבען פון דעם, וואס די אויפשטענדיגע האבען זיך קאנצענטרירט אין פארט סאן-יארגע און האבען ארויסגעלאזט פון די צוויי הארמאטען, וואס זיי האבען געהאט אין זייער רשות — דריי שאסען אויף דער שטאט. איינער פון די גראנאטען האט פערוואונדעט אין גאס עטליכע פערבייגעהער, וועלכע האבען אפילו נישט געוואוסט, אז ס'האט אויסגעבראכען די רעוואלוציע.

די רעגירונג האט אפגעהאלטען א בעראטונג אין די ארטילערישע קאזארמעס, וואו זי האט זיך גערעכענט אין דער גרעסטער זיכערקייט. ווען זי האט פעסטגעשטעלט, אז דאס איבריגע מיליטער איז נישט צוגעשטאנען צום אויפשטאנד, האט זי פעראָרדענט אנ'אנגריף אויפ'ן פארט סאן-יארגע און מ'האט גענעבען פינף שאסען פון דער ארטילעריע עטליכע פריוואט-הייזער זענען בעשעדיגט געווארען דורכ'ן ארטילעריע-פייער; דערביי זענען נאטירליך פיל מענשען פערוואונדעט געווארען. דער ים-ארסענאל בייב טייך טאיא איז כמעט אינגאנצען אוועק מיט'ן פייער. די היזקות בעטרעפען ביז דריי מיליאן עסקולא.

דערווייל האט דער המון אין פערשידענע ערטער אויפגעהויבען א שיסעריי, אבער די רעפובליקאנישע גווארדיע האט צוטריבען די אויפשטענדיגע, וועלכע האבען בעווארפען די פאליציי מיט האנד-גראנאטען. ביינאכט האבען דריי פאלקען פיעכאטע בעלאגערט די שיסער-קאזארמען, וואו ס'האבען זיך בעהאלטען די אויפשטענדיגע, די קאזארמעס זענען פון פארט בעלויכטעט געווארען מיט פראזשעקטארען, כדי די ארטילעריע זאל קענען בעסער צילען. 6 פארטאג האט די ארטילעריע פערשטארקט דעם פייער, מ'האט ארויסגעלאזט 120 גראנאטען. די אויפשטענדיגע האבען געענטפערט מיט א ביקסען שיסעריי און האנד-גראנאטען. די רעפובליקאנישע

(א בריף פון מאדריד).

ארמעע איז דאן אריבער אין אנ'אנגריף, בעשיסענדיג מיט פולעמיאטען אויף בראנירטע אויטאס, נאך א שארפען קאמף האבען די בעלאגערטע, ארום 9 אינדערפריה, ארויסגעהאנגען א ווייסע פאהן און זיך אונטערגעגעבען. 3 קאפיטאנען, 4 לייטענאנטען, 14 סערזשאנטען און 600 זעלנער זענען גענומען געווארען אין געפאנגענשאפט. מ'האט דארט געפונען אויך עטליכע צוויל-פערזאנען. שפעטער איז אויך ארעסטירט געווארען דער רעוואלוציאנערער קאמיטעט פון 12 פערזאן. (אפיצירען, בעאמטע, סוחרים און 1 שוסטער) ס'זענען אויך ארעסטירט געווארען 2 רעדאקטארען פון ליסאבאנישער צייטונגען.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט מאסען-רעוויזיעס און מ'האט געפונען באמבעס, געוועהר און א גרויסע צאהל פאטראנען, וואס לאזט צו אורטיילען וועגען דעם גרויסען פערנעהם פון דעם אויפשטאנד, ווי ער איז פארגעברייטערט געווארען. א חוץ די זעלנער, וואס האבען זיך פערשפארט אין דער שיסער-קאזארמע, האט אין דעם איבערקעהרענישפרוב אנטייל גענומען אויך א גרויסע צאהל ציוויל-פערזאנען, וואס האבען געפרובט ביינאכט צו שטורמען איינינע קאזארמעס און פאליציי פאסטענס. אלע זייערע פרובען זענען אפגעשלאגען געווארען.

די פארטוגאלישע רעוואלוציע איז געווען געווענדעט געגען דער דיקטאטור. נישט נאר אין ליסאבאן, נאר אויך אין איינינע פראווינץ-שטעט — ענטרייקאמענטא, אלווערק, בינגעל, קאסטעל-בראנגא זענען אויסגעבראכען אויפשטאנדען, וועלכע זענען אבער אלע דערדריקט געווארען דורכ'ן רעגירונגס-מיליטער.

* * *

עטליכע טעג פאר דער עפנונג פונ'ם אינטערנאציאנאלען טונעל אין קאנפראן האט די פראנצויזישע געהיים-פאליציי זיך דערוואוסט, אז די פראנצויזישע אנארכיסטען גרייטען צו אנ'אטענטאט אויפ'ן שפאנישען קעניג. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דער צענטער פון די אטענטאטער געווען די שטאט נארבאן. די פאליציי האט אנגענומען אלע מיטלען צו געפינען די שולדיגע און דורך א צופאל איז עס איהר געלונגען.

ביים ארעסט פון 2 פערדעכטיגע האט מען געפונען מאטעריאלען פונ'ם „שפאנישען אנארכיסטישען קאמיטעט". אין פערלויף פון זונטאג, מאנטאג און דינסטאג זענען אדורכגעפיהרט געווארען אונצעהליגע רעוויזיעס. און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ס'ווערט טאקע פארגעברייטעט אנ'אטענטאט אויפ'ן שפאנישען קעניג אלפאנס דער 13.

אזוי ווי דער קעניג האט געוואלט קיין פראנקרייך אנקומען שוין מיטוואך פריה, האט מען געמוזט אננעהמען דרינגענדע שוץ-מיטלען, מ'האט אויפגעשטעלט אויף די פיס די גאנצע פאליציי. און מיטוואך פריה, ווען דער קעניגליכער צוג איז אנגעקומען קיין קאפראן זענען 4 הויפט-אנפיהרער פונ'ם אטענטאט שוין געווען ארעסטירט. מ'האט זיי באלד איבערגעפיהרט קיין קארקאסאן.

פון די פערהאלטענע דאקומענטען ווייזט זיך ארויס, אז פאראלעל מיט'ן אטענטאט, וואס האט געזאלט פארקומען אויף דער פראנצויזישער טעריטאריע, בעת דער שפאנישער קעניג איז דארט געווען אנוועזענד, האבען די אנארכיסטען געפלאנט אז ארויסטריט אויך אין שפאניען גופא.

אין א בריף, וואס איז ארויסגעשיקט געווארען פון בארצעלאנע, און וואס איז געפונען געווארען ביי איינעם פון די ארעסטירטע, ווערען איבערגעגעבען פאלגענדע אינסטרוקציעס: נעהמט צוזאמען די חברים, האלט זיי פעסט, אין פאל ווען ס'וועט זיין נויטיג גיט זיי איבער אלץ, וואס ס'איז נויטיג, ווייל די שטראף דארף פארקומען אין די נאהענטסטע טעג. אויף יענער זייט גרעניץ וועלען זיי בעקומען דאס נויטיגע געוועהר.

די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט און ס'ווערען ערווארט נייע ארעסטען. ר. ס.

די אפאזיציע געהט קיין קאנאסא!...

די הייסע קריזיס-מינוטן אין בערלין. — מ'האט שוין געזוכט „קאנדידאטען" אויף א פרעזידענט. — די חרטה. — מ'בעט איבער וויצמאנ'ען... — דער פאליטישער „דיקטאטאר". — זשאבאטינסקי אלס „שותק".

דער קריזיס איז אין פולען „ברען".

די פאליטישע קאמיסיע האט אנגעהויבען איהרע רעזאלוציעס וועגן זאגענטור-בעריכט. אין די דאזיגע רעזאלוציעס ווערט בעגריסט ביים אנהויב די ארבייט פון דער אגענטור-קאמיסיע. עס קומט אבער אין די רעזאלוציעס נאר שוואך צום אויסדרוק דער געדאנק, אז דער בעריכט פון דער אגענטור-קאמיסיע ווערט גענומען אלס גרונד-לאגע פאר דער קומענדיגער דערווייטערטער „יודישער אגענטור." פראפ. וויצמאן האט דערפאר אפען און קלאר ערקלערט, אז ער ציהט די קאנסעקווענצען פון די קאמיסיע-רעזאלוציעס און צוזאמען מיט דער עקזעקוטיווע וועט ער זיך אנגעבען אין דימיסיע.

די דראהונג פון וויצמאן האט ארויסגערופען א קאנסטערנאציע צווישען די מיטגלידער פון אקציאנס-קאמיטעט און א ווייל האט זיך געדאכט, דאס מען געפינט זיך אין א סיטואציע אהן א אויסוועג. די לינקע פארטיי-פיהרער האבען ערקלערט, אז אויף קיין שום פאל וועלען זיי נישט געהען ווייטער, פאר זיי זענען שוין די איצט-אנגענומענע רעזאלוציעס פון דער קאמיסיע געווען א בעדייטענדער קרבן פון זייער פרינציפיעלען שטאנדפונקט. און דער „היץ פון קאמף" האט אימיצער פון די לינקע געלאזט פאלען אפילו די בעמערקונג, אז מען דארף זיך ארומקוקען, מען טאר זיך נישט ווייטער לאזען אלץ ריקטירען פון פרעזידענט, מען מוז אנהויבען טראכטען וועגען א נייער עקזעקוטיווע. מען האט שוין פונאנדערגעשפרייט פערשידענע קאמבינאציעס און ס'איז אויפגעווארפען געווארען די פראגע, ווער עס זאל שאפען די נייע עקזעקוטיווע. ס'איז געווען קלאר, אז דאס מוז טון די אפאזיציע. אבער די פראגע איז געווען, וועלכער טייל פון דער אפאזיציע!? זשאבאטינסקי האט עס נישט געקאנט זיין, ווייל ער וואלט געווען „אומאנגענעהם" דער ענגלישער מאנדאטאר-מאכט, אויך די ראדיקאלע ציוניסטען האבען נשיט געקאנט קומען אין בעטראכט, צוליב פערסאנאל-שוועריגקייטען. מען האט אנגעוויזען אויף די פועלי-ציון", וועלכע האבען גוטע בעציהונגען מיט דער ענגלישער „לייבאר-פארטיי" און אלס קאנדידאט אויף ציוניסטישען פרעזידענט איז דערמאהנט געווארען דער נאמען קאפלאנסקי.

דאס אלץ האט אבער געדויערט נישט לענגער, ווי א ווייל, ס'איז געווען א געדאנק, וואס האט אויפגעבליצט אין דער הייסער מינוט, ווען די אפאזיציע איז געווען שטארק דערביטערט אויף פרעזידענט וויצמאן פאר זיין ענטשלאסענעם אויפטרעטען אין דער פראגע פון אגענטור - בעריכט, קוים האט מען זיך אבער בערוהיגט, דאן איז מען

(בריף פון בערלין).

זיך קלאר געווארן איבער דעם ערנסט פון דער סיטואציע. די ערשטע זענען צו דער אויסניכטערונג געקומען נישט קיין אנדערע, ווי טאקע די פיהרער פון די פאלעסטינא ארבייטער, וועמענס בלוטיגסטע אינטערעסען עס זענען דאך געשטאנען אין שפיל. מען איז זיך געווארן בעוואוסט, אז אין איצטיגען מאמענט איז די גאנצע בעוועגונג פערקניפט מיט דער פערזאן פון וויצמאן, אין די טיפסטע הארץ - קעמערלעך, אפילו פון די פערברענטסטע אפאזיציאניסטען האט זיך געמוזט דערוועקען די פראגע, צי וועט מען אין איצטיגען מאמענט געפינען א צווייטע פערזאן, וואס זאל קאנען פערטרעטען וויצמאנ'ען?

די ציוניסטישע בעוועגונג איז זיך פונאנדערגעוואקסען, זי האט אנגעקניפט ברייטע אינטערנאציאנאלע פאליטישע בעציהונגען, אונזער בורזשעט האט דערגרייכט אזעלכע ראהמען, וואס זענען נאך קיין מאל נישט געווען, נאך בעסערע פערספעקטיוען אויף הכנסות האלטען זיך איצט ביים עפענען — און, דאס אלץ איז געשעהען אונטער דער פיהרונג פון וויצמאן.

מען האט דאס בערעכענט אין די אפאזיציע האט בעשלאסען זיך צו קלאפען אין הארץ „על חטא"...

מען האט ווידער צוזאמענגערופען די פאליטישע קאמיסיע, כדי צו זוכען אנ'אויסוועג, וואס זאל בעפרידיגען די עקזעקוטיווע און וואס זאל דער מעגליכען צו קומען צו אנ'אויסגלייך מיט פראפ. וויצמאן.

די פאליטישע קאמיסיע ארבייט. די בעזונדערע פונקטען פון די רעזאלוציעס ווערען ווידער דורכדיסקוטירט און שליחים קורסירען צווישען דער פאליטישער קאמיסיע און פראפ. וויצמאן וועגען דעם אינהאלט פון די רעזאלוציעס, וואס דארפען פארגעלעגט ווערען דעם אקציאנס-קאמיטעט צום אנעהמען.

ס'איז אינטערעסאנט און כאראקטעריסטיש, וואס די גאנצע צייט פון קריזיס פערהאלט זיך פראפ. וויצמאן מיט דער גרעסטער רוה. פראפ. וויצמאן ערקלערט, אז ער וויל ווייטער פיהרען די ארגאניזאציע, אבער ער מוז וויסען, וועמען ער האט הינטער זיך.

ווען מיר, א גרופע זשורנאליסטען, זענען אין די הייסעסט מאמענטען פון קריזיס געשטאנען און דיסקוטירט מיט א רייה מיטגלידער פון דער פאליטישער קאמיסיע, וועלכע האבען די גאנצע פערגאנגענע נאכט געארבייט אין דער קאמיסיע, איז גראד דורכגעגאנגען פראפ. וויצמאן, וועלכער האט זיך אפגעשטעלט נעבען אונזער גרופע. די קאמיסיע-מיטגלידער בעקלאגען זיך פאר דעם פרעזידענט אויף דער נישט דורכגעשלאפענער נאכט: פראפ. וויצמאן ענטפערט מיט א שמייכעל:

— איך האבע רוהיג געשלאפען!

אין יענעם מאמענט האבען די דאזיגע ווערטער נישט געקאנט אנדערש בעדייטען, ווי:

— איך בין רוהיג וועגען דער סיטואציע!

יא, פראפ. וויצמאן האט א גרונד צו זיין רוהיג, נאך קיין מאל איז זיין פאזיציע אין דער ציוניסטישער בעוועגונג נישט געווען אזוי שטארק, ווי גראד אין איצטיגען מאמענט, ווען די ציוניסטישע ארגאניזאציע און דאס אויפבוי-ווערק, אין ארץ ישראל געפינען זיך אויף דעם וועג צו דער פולסטער און שעהנסטער ענטוויקלונג.

* * *

„דער דיקטאטאר!" — מיט דעם טיטעל איז נעקרוינט געווארען פון דער פאלעסטינער ארבייטערשאפט, נישט קיין אנדערער, ווי דער פיהרענדער מיטגליד פון דער פאלעסטינער עקזעקוטיווע ה' סאקער.

ווען פראפ. וויצמאן האט אויף דעם לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס צום ערשטען מאל דערמאהנט דעם נאמען פון סאקער און האט ממש אולטימאטיוו געפאדערט פון קאנגרעס, דאס מען זאל איהם וועהלען אין דער פאלעסטינא-עקזעקוטיווע, דאן איז כמעט דער גאנצער קאנגרעס געווען געגען איהם. ס'איז געווען א „נייער מאן", וועמען מ'האט נישט געקענט און מ'האט נישט געקאנט אזוי לייכט זיך ענטשליסען אפצוגעבען אויף איהם די שטימען. אויב סאקער איז דעמאלט געוועהלט געווארען, דאן איז דאס געשעהען נאר א דאנק דעם פערזענליכען איינפלוס פון פראפעסאר וויצמאן.

א קנאפ יאהר האט סאקער „רעגירט" אין ארץ ישראל מיט אנ'„אייזערנער האנד" און היינט מוזען אפילו זיינע געגנער מודה זיין, אז ער האט אין לאנד פיל גוטעס אויפגעטון, א פעסטער און ענטשלאסענער כאראקטער, איז זיך סאקער געגאנגען זיין איינענעם וועג און האט זיך נישט געלאזט בעאיינפלוסען פון קיין שום צד. בעזונדערס האט ער פערדינסטען ביים ארדנען די ציוניסטישע ווירטשאפט אין ארץ ישראל.

די פאלעסטינער ארבייטער פיהרער טרעטען אויף געגען סאקער זיי זעהען אין איהם דעם נישט

(ווייטער זעה 7-טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

31 דינסטאג — יד אב תרפ"ח

יולי

זון-אויפגאנג 3.54
זון-אונטערגאנג 7.31

קליינינקייטען.

דעם אפטען טראמוויי-פאהרער קומט אויס אפט אויסצוהערען האמפערייען צווישען טראמוויי-קאנדוקטאר מיט די פאסאזשירען.

הא? עס וועט אייך זיין קשה און איהר וועט פרעגען: וואסערע סכסוכים קאנען אייגענטליך האבען די טראמוויי-קאנדוקטארען מיט די פאהרער?

אט וועל איך אייך דערצעהלען.

די טראמוויי-דירעקציע האט מתקן געווען, אז פאר די 25 גראשען, וואס דער פאסאזשיר בעצאהלט פאר'ן בילעט, האט ער אויך דאס רעכט זיך איבערצוזעצען אין א צווייטען טראמוויי אויף אנ'אנדער ריכטונג, דאס הייסט א „פשעשיאדקע" און דער, וואס וויל זיך בענוצען מיט דער פריווילעגיע, דארף ביים איינקויפען דעם בילעט מודיע זיין וועגען דעם, דעם קאנדוקטאר.

עס טרעפט גאנץ אפט, אז דער פאסאזשיר זייענדיג תמיד פערטראכט וועגען זיינע פריוואטע, אדער געשעפטליכע אנגעלעגענהייטען, פערגעסט וועגען דעם צו זאגען דעם קאנדוקטאר, נאר תיכף דערמאנט ער זיך און בעמערקט דעם קאנדוקטאר, אז דער בילעט זאל זיין מיט א „פשעשיאדקע" דער קאנדוקטאר ענטפערט, אז מ'האט איהם נישט געזאגט, און דער פאסאזשיר זאגט, „אט זאג איך דאך אייך", אדער עס טרעפט, אז ביי א גרויסען געדראנג פערהערט דער קאנדוקטאר, אז דער פאסאזשיר האט איהם געבעטען א „פשעשיאדקע" און עס קומט ווידער צו אווארט-וועקסעל. דער זאגט: אמרתי איך האב געזאגט און דער קאנדוקטאר זאגט: לא שמעתי, איך האב נישט געהערט אין אזוי א ווארט פאר א ווארט, ס'ווערט ווידער א מחלוקה, ביידע צדדים ווערען שטארק אויפגערעגט און דער זייטיגער פאהרער איז דאס גארנישט מחויב אויסצוהערען.

דאכט זיך, אז מיט'ן שכל הישר קאן מען אזעלכע נישטיגע סכסוכים אויסמיידען.

איהר פרעגט ווי אזוי?

וועל איך אייך זאגען:

ווי באלד, אז די טראמוואי-דירעקציע וויל די פאסאזשירען ענטגעגען קומען מיט „פשעשיאדקעס", דארף יעדער בילעט זיין גילטיג מיט א „פשעסאדקע", און די דירעקציע וועט קיין שום שאדען דערפון נישט האבען, ווייל דער, וואס דארף פאהרען א גלייכע שטרעקע, וועט דאך נישט גלאט אזוי זיך מאכען א „פשעשיאדקע", און דער, וואס דארף יא די „פשעשיאדקע", וואלט דאך סיי-ווי-סיי גענומען אזא בילעט, אויף אזא אופן וואלט דער קאנדוקטאר געהאט אויך פיל וועניגער ארבייט און עס וואלט נישט קומען צו איגאנגענעהמע סכסוכים.

איז דאך אבער „אמרו לאלהים" — רעד צום טראמוואי...

און אפשר, איך בין בטבע א בעל בטחון, אפשר, אז עס וואלט דער נאטיצעל קומען צו די דירעקציע פון טראמוואי און זי וואלט זיך גוט פערטראכט וועגען דעם ענין, איז נישט אויסגעשלאסען, אז זי וואלט געווען א מודה על האמת און זי וואלט מיר געגעבען גערעכט.

שא.

—:O:—

פון יודישען טעאטער.

גאסטראלען פון בעני אדלער און פרוי שושנה.

די גאסטראלען פונ'ם אמעריקאנער שוישפילער ה' בעני אדלער ביי דער בעטייליגונג פון דער בעקאנטער דראמאטישער שוישפילערין מאדאם שושנה, ציהען צו ווייטער א גרויסען עולם פון בעזוכער און כמעט אלע פארשטעלונגען געהען ביי פולע זאלען, טראץ די גרויסע היצען קומט דער עולם אויסנוצען די געלעגענהייט און צו זעהען די ארטיסטען.

היינט אין אווענד ווערט געשפילט „דער איבעריגער מענש" מיט בעני אדלער און פרוי שושנה אין די הויפטראלען. ווי מ'גיט אונז איבער טרעט אויף מאדאם שושנה היינט צום לעצטען מאל.

מיסברויכן ביי די קאנאליזאציע-ארבייטען

(—) די טעג האט די הויפט-אבטיילונג פון די קאנאליזאציע- און וואסער-לייטונגס-ארבייטען ענטדעקט א גאנצע רייה מיסברויכען ביי די קאנאליזאציע-ארבייטען, וועלכע שטעלען זיך פאר אויף פאלגענדען אופן:

דער איינוואוינער פון דארף רעטקין סטאניסלאוו קאטשאראווסקי, האט צוגעשטעלט טעגליך 100 וועגען, וועלכע האבען אוועקגעפיהרט די אויסגעגראבענע ערד און לייהם פון די קאנאליזאציע-אויסגראבונגען פון 4-טען „אדטשינעק".

דאס אויסגעגראבענע לייהם און ערד האבען געדארפט איבערגעפיהרט ווערען אויפ'ן באדען פון דעם לאדזער ספארט-קלוב אויף אלעי אוניא און אויפ'ן ווייטסטען עק פון האלער'ס פלאץ.

קאטשאראווסקי, וועלכער האט גענומען געצאהלט פון יעדען קורס פון די וואגענס, האט זיך פערשטענדיגט מיט די לייטער פון דער ארבייט אויף יענעם אדטשינעק ה' פראנצישעק זעגאט און פאל, וועלכע האבען איהם ערלויבט אוועקצופיהרען דאס ליים אין די ערד א סך נעהנטער, אזוי אז די צאהל קורסען האבען זיך דאדורך פערגרעסערט.

דער עסק האט זיך געהאלטען זייט 1927 ביז איצט.

אויף ווי ווייט דאס „געשעפט" האט זיך קאטשאראווסקי'ן געלוינט, קען מען זעהען דערפון, וואס פאר'ן יאהר 1927 האט ער זיינע שותפים אויסגעצאהלט 2500 זלאטעס און פאר'ן ערשטען האלבען יאהר פון 1928 — 912 זל. אויסערדעם האט קאטשאראווסקי צוגעשטעלט לייהם פריוואטע בוי-אונטערנעהמער, פאר וואס ער האט בעקומען א היבשע מטבע.

לעצטענס אבער איז צווישען די שותפים ענטשטאנען א קאנפליקט צוליב דעם, וואס זעגאט האט פון זיין „שותף" קאטשאראווסקי פערלאנגט וואס מעהר א גרעסערען שכר, אויף וואס קאטשאראווסקי איז נישט בעשטאנען, צוליב וואס זעגאט האט איגנאצען אבגעזאגט קאטשאראווסקי'ס פיהרמאנעס און אנגאזשירט נייע.

קאטשאראווסקי, וועלענדיג זיך דאך נוקם זיין אן זיינע שותפים, איז ער געגאנגען צום הויפט-לייטער פון די קאנאליזאציע- און וואסערלייטונגס-ארבייטען אינזש. סקושיוואן און האט איהם דערצעהלט די גאנצע מעשה.

אינזש. סקושיוואן האט דאן גענומען אויספארשען דעם ענין און עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די מעשה, וואס קאטשאראווסקי האט דערצעהלט איז טאקי אמת, צוליב וואס דער מייסטער פאל איז תיכף אבגעזאגט געווארען און זעגאט איז אבגעשטעלט געווארען אין זיין טעטיגקייט, ביז'ן פערענדיגען דער דיסציפלינאר-אויספארשונג.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז זעגאט איז זייט 10 יאהר געווען א מאגיסטראט-אנגעשטעלטער און אלס אבסאלוענט פון א העכערער בוי-שולע האט ער געפיהרט די ארבייטען ביי די טייכען „לודקע" און „יעשעני".

אפשטעלן דאס הכשרן דירה-געלד פון 1-שטוביגע וואוינונגען

מעמאריאל פון מאגיסטראט צום פרעמיער-מיניסטער.

(מ) אין הסכם מיט דער רעזיזיע פונ'ם שטאט-ראט פון 26-טען יוני ה. י. וועגען איינהאלטען די שטייגערונג פון דירה-געלד פון איין-צימערדיגע וואוינונגען, האט דער היגער מאגיסטראט צוגעשיקט פאלגענדען מעמאריאל צום פרעמיער-מיניסטער:

דער דירה-געלד-וואוקס פון 1-צימערדיגע וואוינונגען, וועלכעס האט זיך אנגעהויבען זייט'ן 1. יולי ה. י., בעדראהט זעהר די עקזיסטענץ פון דער ברייטסטע מאסען אין די פוילישע שטעט.

אין לאדז בעריהרט די הוספה מעהר ווי א העלפט, פון דער גאנצער בעפעלקערונג, ווייל לויט דער לעצטער רשימה פון דער בעפעלקערונג פון 30 סעפטעמבער 1921, וואוינען אין איינצעלנע צימערען 74 פראצענט פון דער לאדזער בעפעלקערונג.

דאס בעשווערען די ארימסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג מיט אזא לאסט, ווי עס איז די דירה-געלד-הוספה, וועט זיך זעהר שלעכט אפרופען אויף דער מאטעריעלער לאגע פון די ארבייטער און אנגעשטעלטע.

די ארבייטסלאזיגקייט, וועלכע הערשט אין לאדזער טעקסטיל-אינדוסטרי, אין וועלכע ס'איז שוין געווען א צייט, ווען די צאהל פון ארבייטסלאזע האט דערגרייכט ביז 40 טויזענד האט זעהר רואינירט די ארבייטענדע מאסען, אזוי, אז זיי זענען געווען געצוואונגען צו פערקויפען דאס מעבעל און אנדערע זאכען, אבי דאס לעבען צו דערהאלטען און כאטש די לאגע פון דער ארבייטסלאזיגקייט האט זיך לעצטענס אביסעל פערבעסערט, דאך איז דער מאטעריעלער צושטאנד פונ'ם דערמאנטען טייל בעפעלקערונג, א דאנק דער פריהערדיגער ארבייטסלאזיגקייט זעהר א שווערער.

כדי צו געבען אנ'אפשאצונג פון דער סיטואציע פון דער ארבייטענדער בעפעלקערונג אין לאדז און די פאלגען פון דער ארבייטסלאזיגקייט, דארף מען בעמערקען:

1) אלע לאדזער ארבייטער, אהן אויסנאהם האבען דערפיהלט דעם טעם פון דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין דער געשטאלט פון דער ארבייטס-רעדוקציע.

2) אפילו יעצט, ווען די לאגע פון דער ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז, האט זיך צוליב די סעזאן ארבייטען פערקלענערט, צעהלט יעצט לאדז 12 טויזענד 518 ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין מלוכה-אמט פאר ארבייטס-פערמיטלונג פון וועלכע 4 טויזענד 226 בעקומען געזעצליכע אונטערשטיצונגען, 2 טויזענד 999 בעקומען דרינגענדע אונטערשטיצונגען און די איבריגע 5 טויזענד 302 בעקומען אינגאנצען קיין שטיצע נישט און

3) דער צושטאנד פון א ביליהייזער ארבייטסלאזיגקייט דויערט ווייטער אין אונזער שטאדט.

ווי עס איז צו זעהען פון דעם בעריכט פון טעקסטיל-אינדוסטריעלער-פערבאנד, האט אין דער צייט פון 18-24 יוני ה. י. די צאהל ארבייטער, וואס ארבייטען צו האלבע וואכען איבערשטיגען די צאהל פון אלע לאדזער בעשעפטיגטע ארבייטער. דערביי דארף בעמערקט ווערען, אז דער אינדוסטריעלער-פערבאנד נעהמט ארום נאר די גרעסערע אונטערנעהמונגען און אין די קלענערע פאבריקען איז דער פראצענט פון די ארבייטער, וואס ארבייטען צו האלבע וואכען, נאך א גרעסערער.

4) די סיטואציע פון די כאלופניקעס און קלענערע בעלי-מלאכות, איז אויך, צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס זעהר א שווערער. און אלס רעזולטאט פון דעם צושטאנד, האט דער היגער מאגיסטראט אין פערגאנגענעם יאהר, אויפ'ן סמך פון די פעראָרדנונגען פון פינאנץ-מיניסטעריום, אויסגעשטראכען פון די שטייער-ליסטען 27 טויזענד 696 שטייער-צאהלערס, אויף א סומע פון 131 טויזענד 642 זלאטעס.

א בולט'ער כאראקטעריסטיק פון דעם מאטעריעלען צושטאנד פון דער לאדזער ארבייטענדער בעפעלקערונג איז דער פאקט, וואס זייט'ן 1-טען יאנואר ביז'ן 1 טען יולי ה. י. האט די אבטיילונג פון געזעלש. אויפזיכט ביים היגען מאגיסטראט רעגיסטרירט 15 עקסמיטירטע ארבייטער-פאמיליעס.

די דירה-געלד-הוספה וואלט גורם געווען צו נאך א גרעסערער צאהל עקסמיסיעס. צוליב'ן דירות-מאנגעל אין שטאדט, וואלטען די עקסמיטירטע געפאלען צו לאסט דעם מאגיסטראט, וועלכער איז בשום אופן נישט בכח זיי אויסצוהאלטען.

צוליב די דערמאנטע טעמים, ווענדעט זיך דער מאגיסטראט, שטיצענדיג זיך אויף דער דעציזיע פון שטאדט-ראט צום פרעמיער-מיניסטער צו ענדערען דעם ארטיקעל פון לאקאטארען-שוץ אונ'ם זיגצן פון איינהאלטען די דירה-געלד-הוספה פאר איין צימערדיגע וואוינונגען.

א טראגישע עראפלאן-קאטאסטראפע.

צוויי פערזאן דערהרג'עט.

(—) די פאליצי-קאמענדאנטור ביי דער היגער וואיעוואודזטווע האט בעקומען א מיטטיילונג וועגען א שרעקליכע עראפלאן-קאטאסטראפע, וועלכע האט זיך אפגעשפילט אין לאדזער וואיעוואודזטווע.

עהערגעכטען, אין די פארנאכט-שעה'ן איז די 32. מיליטערישע פליה-עסקאדרע, וועלכע איז שטאנען פון 7 עראפלאנען, אפגעפלויגען פון דער פליה-סטאציע אין לובליבעק, אונטער לאדז.

אז עס איז געווארען פינסטער, האט די עסקאדרע בעשטעטיגט איבערצונעכטיגען אויף די פעלדער היגטער קאליש.

ביים לאנדען זיך איז דער עראפלאן „פאטעז א. 15" בעשעדיגט געווארען און האט אנגעהויבען ארפגעצופאלען פון א בעדייטענדער הויך.

דער קאפיטאן שמידטשאק און דער קאפראל שניידער, וועלכע האבען זיך געפונען אין דעם עראפלאן, האבען נישט בעוויזען ארויסצושפרונגען און זיי זענען דערהרג'עט געווארען.

אויפ'ן ארט פון דער געשעהעניש, איז ארויסגעפאהרען א אויספארשונגס-קאמיסיע.

וועגען די 4 אנטלאפענע קינדער

פון דער שטאטישער זומער-קאלאניע.

(מ) אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ, וואס מיר האבען געבראכט אין אונזער געכטיגען נומער, וועגען די 4 קינדער, וואס זענען אנטלאפען פון דער קינדער-קאלאניע, צוליב די מפלומרשטע שלעכטע דערנעהרונג, בעט אונז דער מאגיסטראט מיטצוטיילען, אז בעת דעם אויספלוג פון דער קינדער-קאלאניע אין אינאוולאדז, האבען 8 יונגלעך זיך דערווייטערט פון דער קאלאניע מיט דער דעה צו געהן קיין לאדז.

4 פון זיי האט פאליציי פערהאלטען אין טאמאשאוו און 4 זענען אנגעקומען קיין לאדז צו זייערע עלטערן, וועלכע האבען זיי אבער תיכף צוריק אפגעגעבען דעם מאגיסטראט.

די סבה פון אנטלויפען איז נישט געווען, די שלעכטע ערנעהרונג, נאר פראסט-פשוט די צולאזענהייט פון די יונגלעך.

כדאי איז צו בעמערקען, אז די אלע 8 אנטלויפער'ס געהערען צו דעם שטאטישען אינסטיטוט פאר ערציהונג מאראל-פערוואהרלאזטע קינדער.

א משוגענע שענדעט א ספר-תורה

(—) שבת, בעת קריאת התורה, אין דעם מנין אויף אלעקסאנדריסקא 19, וועלכעס געפינט זיך אין שטוב פון ה' מ. פשעדבארסקי, האבען די מתפללים, צו זייער גרויס ערשטוינען בעמערקט, ווי די ספר-תורה איז צעשניטען מיט א שער און גאנצע שטיקער זענען ארויסגעריסען.

דער פאקט האט אויף אלע מתפללים געמאכט זעהר א שווערען איינדרוק.

ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען איז די שענדערין פון ספר געווען די משוגענע פרוי חנה בוזין, א שוועגערין פון דעם מנין איינהאבער ה. פשעדבארסקי, וועלכע האלט זיך אויף ביי איהם אין שטוב.

אין די אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) פ. וואיטשינסקי (נאפיורקאווסקעגא 27), ו. דאנעלעצקי (פיעטריקאווער 27), פ. אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37), ליינוועבער (פריי-הייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מליגארסקא 1) און י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

פארפאלען.

(—) (דערהרג'עט געווארען). נעכטען ארום 9 א זייגער אין אווענד איז אויפ'ן פלאץ אויף נאוואדווארסקא 10 אראפגעפאלען פון א הויכאווקע דער 18-יעהריגער ארבייטער פראנצישעק פארטיצקי וועלכער איז געבליבען א טויטער אויפ'ן ארט.

דאָס איז נאָך אונטער'ן רושם פון דער שבת־צו־נאַכט'דיגער קאַטאַסטראָפע.

ווייטערע פּרטים וועגן שרעקליכן אויפרייס און שרפה אויף ציגעל־גאַס

אַ וואָרט צו דער צייט!

די גרויסע קאַטאַסטראָפע אויף ציגעל־גאַס 81, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע פּאַניק אין לאָדז, אַ פּאַניק וואָס קיין עהנליכער געדענקט מען אין לאָדז נישט זייט דער בעלאַגערונג פון אונזער שטאָט אין בעשאַסען געוואָרען, די דאָזיגע קאַטאַסטראָפע האָט אַרויסגערוקט איינינגע פראַגע, וואָס די געזעלשאַפטליכקייט מוז זיך מיט זיי איצט בעשעפטיגען.

פון דער קאַטאַסטראָפע האָבען געליטען הונדערטער און הונדערטער פאַמיליעס דירעקט און אומדירעקט. מיר האָבען שוין געהאַט אַ געלעגענהייט איי די בעריכטען וועגען דער שרפה צו בעצייכענען די אנקלאַגען פון די געליטענע: ווער וועט זיי צוריקצאָהלען זייערע היזקות. ס'איז טאַקי אַ פראַגע אויף וועלכער אַ תשובה לאָזט זיך געבען — די אַסעקוראַציע־געזעלשאַפטען, אָדער די פירמע האַדריאַן, אויב זי איז דערין שולדיג. ווען עס צינדט זיך אָן אַ הויז און פון איהר וואַרפט זיך דאָס פייער אַריבער אויף דער צווייטער, בעקומט דאָך דער צווייטער די אַסעקוראַציע פּרעמיע פאַר פייער. אין דעם שבת'דיגען פאַל זענען דאָך די אַלע — געליטענע פון פייער, זייערע היזקות זענען אַ רעזולטאַט פון אַ שרפה — קומט זיי אַלזאָ די אַ סעקוראַציע פּרעמיע, מ'קען אָנווענדען די תשובה, אַז אַסעקורירט די הייזער האָבען די ווירט'סלייט, נעד ליטען האָבען די לאָקאַטאָרען. האַלטען מיר טאַקי, אַז די אַסעקוראַציע־פּרעמיעס דאַרפען באַקומען די הויזווירטען און זיי דאַרפען טאַקי דורכפיהרען די רעמאָנטען, אַריינשטעלען די אויסגעהאַקטע שויבען א. א. וו.

נאַטירליך, אַז ס'וועט זיין נישט לייכט דעם ענין צו רעאַליזירען. נישט יעדער פון די איינצעלנע געליטענע וועט וועלען פערפיהרען פּראָצעסע און וועט האָבען דערצו צייט און געדולד, די אַקציע קען אָבער געפיהרט ווערען געמיינזאַם און דאַרף אָנגעפיהרט ווערען פון עפּיס אַ צענטראַלער אינסטאַנץ אָדער קערפּערשאַפט. האַלט ביי אונז גע־ווען אַ לעבעדיגער און טעטיגער „לאָקאַטאָר״ וואָלט עס געדאַרפט ווערען זיין דירעקטע אויפגאַבע, איז עס אָבער נישט דער פאַל, דאַרף די דאָזיגע אַקציע איבערנעהמען דער מאַגיסטראַט, בפרט אונזער מאַגיסטראַט, וועלכער איז דאָך דער פערטרעטער פון די אַרבּייטער און אָרימע מאַסען.

און ביי דער געלעגענהייט איז כדאי אויפ־מערקזאַם צו מאַכען נאָך אויף אַ אומשטאַנד. ווי קען עס אין מיטען שטאָט, אין אַזאַ בעוואוינטער שטאָט־טייל זיך געפינען אַ לאַגער פון אויפרייס־מאַטעריאַלען און לייכט ברענענדע מאַטעריאַלען? אַזעלכע לאַגערען געפינען זיך לײדער אין לאָדז נישט וועניג און דורכאויס אין די בעוואוינטסטע ערטער.

אַזעלכע לאַגערען געפינען זיך אין דער גאַנצער וועלט, ס'פּאַסירט, אַז ס'קומען פאָר אויפרייסען און דערפאַר טאַקי ווערט געוואָרנט, אַז די דאָזיגע לאַגערען ווערען איינגעאָרדענט הינטערען שטאָט, אויף אָפענע ערטער, און פּאַסירט אַזאַ אומגליק ליידט פון איהם די אונטערנעהמונג און מעהר קיי־נער נישט, ביי אונז איז עס דערווייל נישט אַזוי און מיר מיינען אַז די אינטערעסען פון דער זיכער־קייט פון דער שטעטישער בעפעלקערונג פערלאַנ־גען, אַז אַלע אַזעלכע לאַגערען פון לייכט־ברענענדע מאַטעריאַלען ווי נאַפט, בענזין, עהלען, כעמיקאַליען א. א. וו. זאָלען איבערגעפיהרט ווערען הינטער דער שטאָט.

דעם אומשטאַנד וואָס האַדריאַנס לאַגער גע־פינט זיך העכער 20 יאָהר אויף'ן זעלבען אָרט איז דער בעסטער אַרגומענט פאַר אונזער פאָדערונג: 20 יאָהר איז געווען אין אָרדנונג און ס'האָט נאָר־נישט פּאַסירט און אויף דעם 21 יאָהר, האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה, וועלכע האָט נאָר אַ דאַנק אַ צופאַל און דער העלדישקייט פון די פייערלעשער נישט גענומען קיין צעהנדליגער און אפשר הונ־דערטער מענשען קרבנות.

ש.

---

(2) וועגען דער גרויסער שרפה אויף צע־געלניאַנאַ 81 גיט מען איבער נאָך פאָלגענדע פּרטים:

דער שטח, וואו די שרפה איז פאָרגעקומען געהער צו די שותּפים: עמיל האַדריאַן, דער איינענ־טימער פון דער כעמיקאַליען־פאַבּריק אין פּאַביאַ־ניץ, פאַפּיר־סוחר א. י. אָסטראָווסקי, און ניטשע,— אַנ'אינדוסטריעלער.

דאָרט האָבען זיך געפונען איינינגע בנינים, אין וועלכע עס איז געווען דער כעמיקאַליען־לאַ־גער פון ע. האַדריאַן, וואו די שרפה איז אויסגע־בראָכען און אין אַ צווייטער געביידע האָט זיך ווי שוין בעוואוסט, געפינען דער פאַפּיר־לאַגער פון א. י. אָסטראָווסקי, וועלכער איז אויך פאָלשטענ־דיג פערברענט געוואָרען, אויסערדעם האָבען אויפ'ן זעלבען הויף געוואוינט איינינגע פאַמיליעס, ווי דער עקספּעדיטאָר יוזעף וועקסלער, א. נאָלדבערג, י. קאָן און די פאַמיליע מאַקאָווסקי.

בעת דער עקספּלאָזיע איז פון די דערמאָנטע איינוואוינער, אויסער די מאַקאָווסקי'ס, קיינער אין שטוב נישט געווען; אין וועקסלער'ס וואוינונג האָט גראָד געגעכטיגט זיינער אַ קוזין, וועלכער איז בעת דער עקספּלאָזיע, פון בעט אַרויסגעשליידערט געוואָרען פון הינטער'ן ברענענדיגען סופיט פון וועלכען ס'האָבען זיך איהם באַלד אָנגעצונדען די האָר און מיט אַ ברענענדיגען קאָפּ, איז ער אַרויס־געלאָפען אויפ'ן הויף, וואו מ'האָט איהם קוים אָפּגעראַטעוועט.

אַלע וואוינונגען ווי אויך אַ פלאָמבע־פאַבּריקעל, וועלכעס האָט זיך געפונען אויפ'ן זעלבען הויף, זענען אָפּגעברענט געוואָרען און די איינוואוינער, וואוינען דערווייל אויפ'ן גאַס.

די פרוי פון מאַקאָווסקי, וועלכע איז געווען מעוברת, האָט פאַר שרעק מפּיל געווען און פּאָגאָ־טאָווע האָט איהר איבערגעפיהרט אין שפּיטאָל. ווי גרויס עס איז געווען די פּאַניק צווישען די איינוואוינער פון יענעם הויף, בעווייזט דער פאַקט, וואָס אַנשטאָט אַרויסצוראַטעווען די שטוב־חפצים, האָבען זיי זיי געוואָרפען אין פייער אַריין.

נעכטען איז אויפ'ן אָרט פון דער שרפה אָנ־געקומען דער שטאָט־פּרעזידענט ה' זשעמיענצקי, פאַר וועלכען דער לייטער פון קריסטליכען זקנים־הויז האָט זיך געקלאָגט, אַז די שאָרענס, וואָס דער זקנים־הויז האָט געליטען פון דער עקספּלאָזיע בע־טרעפען העכער 15 טויזענד זלאָטעס.

שטיילער און ביעלישאָווסקי'ס פאַבּריק, וואָס געפינט זיך קעגענאיבער קען פאָרלויפיג נישט גע־לאָזט ווערען אין גאַנג, צוליב די שטיקער גלאָז, וואָס האָבען זיך אַריינבעקומען אין די מאַשינען.

דער איינענטימער פון דער כעמיקאַליען־פאַבּ־ריק

עמיל האַדריאַן ערקלערט,

אַז אויפ'ן לאַגער, אין וועלכען די עקספּלאָזיע איז געשעהן, האָט ער קיינמאָל נישט געהאַלטען אייזען, שווער־מאַטעריאַלען, אָדער אַנדערע לייכט־ברענענ־דע און לייכט־עקספּלאָדירענדע אַרטיקלען.

צווישען די אַרטיקלען, וואָס האָבען זיך בעת דער עקספּלאָזיע געפונען אויפ'ן לאַגער, זענען די איינציגע אויפרייס־מאַטעריאַלען געווען „פלאָראַנט־סאָרע״, וועלכע ווערט בענוצט אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע אויף צוצולאָזען די פאַרבען און „נאַט־ריום סופּעראָקסיד״, וואָס ווערט בענוצט אויף צו בלייכען פערשידענע סחורות, די איבעריגע מאַטער־יאַלען, וועלכע זענען געווען אויפ'ן לאַגער זענען בעשטאַנען פון בלויע פאַרבען, וועלכע ה. האַדריאַן פלעגט צושטעלען אַ רייהע לאָדזער פאַבּריקען.

דעם קריטישען טאָג, ווען די שרפה איז אויס־געבראָכען, איז דער כעמיקאַליען־לאַגער געווען אָפען, צוליב ערב־הגא בלויז ביז 5 אַ זייגער נאָכ־מיטאָג, דערנאָך איז ער, ווי אַלע טאָג ביים שליסען, פערזיגעלט געוואָרען, דעם זיגעל האָט קאָנט־ראָלירט דער נאַכט־וועכטער יוזעף טאַראַסאָוו.

עס איז אויך אויסגעשלאָסען, זאָגט קאַטעגאָריש ה' האַדריאַן, אַז די מאַטעריאַלען זאָלען זיך האָבען אָנגעצונדען פון דער היץ, ווייל דער מאַ־גאַזין איז געווען גוט פערזיכערט און מיט צוויי וואָכען צופּויער איז ערשט צורעכט געמאַכט געוואָ־רען דער דאַך.

דאַגעגען זאָגט ה' האַדריאַן איז זעהר מעגליך, אַז די שרפה זאָל האָבען אויסגעבראָכען אין דעם פאַפּיר־לאַגער פון ה' אָסטראָווסקי און פון דאָרט זאָל זי זיך האָבען אַריינגעכאַפּט אין דעם כעמי־קאַליען־לאַגער דורך די שפּאַרעס פון די ווענד אין ה' אָסטראָווסקי'ס לאַגער.

בענזין, ערקלערט קאַטעגאָריש ה' האַדריאַן איז נישט געווען אויפ'ן לאַגער; עס איז געווען אַ האַלב פעסעל בענזין צום אויטאָ, וועלכעס איז אָבער בעצייטענס אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

בעת דעם שרפה־אויסברוך האָט ה' האַדריאַן געוויילט אויף זיין גוט פּיאַנטקאָווסקא הינטער פּאַביאַניץ.

פון דער שרפה האָט ער זיך ערשט דערוואוסט פון זיין זוהנ'ס קלאָלגען מיט וועלכע ער איז צוזאַ־מען אויף אַנ'אויטאָ געקומען קיין לאָדז.

דער לאַגער איז געווען פערסטראַכירט אין דער פערזיכערונגס־געזעלשאַפט „אמניום״ אויף 20 טויזענד דאָלאַר; די פערברענטע מאַטעריאַלען אָבער ערקלערט ה' האַדריאַן זענען ווערט געווען אַ דריי־פאַכיגע סומע.

דער נאַכט־וועכטער דערציילט.

אַז ער איז ביינאַכט אַרום 12 אַ זייגער געזעסען אין דעם גערטענדעל אויף אַ באַנק, וועלכע איז געשטאַנען צווישען דעם כעמיקאַליען־לאַגער און צווישען דעם פאַפּיר־לאַגער פון א. י. אָסטראָווסקי, פלוצלינג האָט ער בעמערקט, ווי פון דעם כעמיקאַל־יען־לאַגער רייסען זיך אַרויס פלאַמען, אַ דערשראָ־קענער איז ער תיכף געלאָפען מודיע זיין וועגען דעם האַדריאַנ'ס פוהרמאַן מאַקאָווסקי'ן, אין דער צווישענצייט אָבער האָט דער לאַגער עקספּלאָדירט.

ווער דאַרף בעצאָהלען פאַר שאָדענס פון די אויסגעהאַקטע שויבען?

(ב) די שאָדענס, וואָס דער כעמיקאַליען־אויפ־רייס האָט געמאַכט אין די שכנישע הייזער זענען בּרייט קאָמענטירט און אַרומגערעדט געוואָרען צו־ליב דער ענטשטאַנענע פראַגע, ווער עס דאַרף ליידען די שאָדענס: איינינגע האַלטען, אַז אַזוי, ווי די שאָדענס זענען ענטשטאַנען צוליב אַ שרפה, זענען ממילא פעראַנטוואָרטליך די פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען אין וועלכע די בעשעדיגטע הייזער זענען געווען פערזיכערט, אַנדערע ווידער האַלטען, אַז די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב אַנ'אויפרייס, פאַר וועלכען די פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען זע־נען נישט פעראַנטוואָרטליך.

מען זוכט די סבה.

(2) נעכטען איז אויפ'ן אָרט פון דער קאַ־טאַסטראָפע אָראָפּגעקומען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע אויסצופאָרשען די סבה פון דער שרפה.

די קאָמיסיע בעשטעהט פון די ה"ה: שטאָט־שער סטאַראָסטע סטושעמינסקי, אויבערקאָמיסאַר וויער, אַרבּייטס־אינספּעקטאָר וויושינסקי, פּראָקוראָר פּייט און דר׳ בעמיקער־ספּעציאַליסטען.

די רעזולטאַטען פון די אויספאָרשונגען פון דער דערמאָנטער קאָמיסיע, ווערען דערווייל גע־האַלטען בסוד.

(—) דער פאַל דאַרף אויף להבא דינען פאַר אַ וואָרנונג דער שטאָטישער מאַכט, אַז אַזעלכע לאַגערען, וועלכע קענען זיין געפעהרליך פאַר דער זיכערהייט פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג דאַר־ון געפינען אויסער דער שטאָט און נישט אין צענטרום.

וואָס עס איז געווען דער גורם צו דער קאַ־טאַסטראָפע, דאַרף ערשט בעווייזען די אויספאָר־שונג וועלכע וועט אָבער זיין שטאַרק בעשווערט שוין צוליב דעם אַליין, וואָס אויף דעם גאַנצען שטח, וואו די שרפה איז געשעהן געפינט זיך נישט קיינער, וואָס זאָל קענען איבערגעבען, די ערשטע מאָמענ־טען פון שרפה־אויסברוך.

דאָס פייער איז אויסגעבראָכען מיט אַזאַ קראַפט, אַז כהרף עין איז אַלץ פערוואַנדעלט גע־וואָרען אין אַ חורבה.

די דרייזורירענדע פייערלעשער־אָפּטיילונגען וועלכע האָבען אין משך פון גאַנצען זונטאָגדיגען טאָג ריושורירט אויף די חורבות פון דער שרפה, האָבען ערשט נעכטען, אַרום 11 אַ זייגער אינדער־פריה, נאָכדעם, ווי זיי האָבען זיך איבערצייגט, אַז עס דראָהט נישט מעהר קיין געפאַהר, פערלאָזט דעם פּאָסטען און די גאַסען־בעוועגונג אויף יענעם שטח, וועלכע איז געווען פאַר פריוואַט פערזאָנען אָפּגעשלאָסען, איז ווידער געעפענט געוואָרען.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען די אַלע פערוואונ־דעטע בעת דער שרפה שוין געזונד; די 6 פער־וואונדעטע פייערלעשער האָבען זיך שוין געמאָלדען אין זייערע אָפּטיילונגען און צוגעטרעטען צו זייערע נאָרמאַלע אַרבּייטען.

צוליב דעם, וואָס די וועכנערין־קליניק איז, ווי מיר האָבען שוין געשריבען, שטאַרק בעשע־דיגט געוואָרען, וועט זי נישט זיין טעטיג אַנ'ערך פון צוויי וואָכען, ביז עס וועט אַלעס געבראַכט ווערען אין אָרדנונג, אַלע קראַנקע פון קליניק זענען פון די שפּיטעלער, אין וועלכע זיי זענען בעת דער שרפה איבערגעפיהרט געוואָרען, איבערגע־טראָגען געוואָ־ען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

די גלעזער ציהען אַ „פּאַסק״.

(ב) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרויסער צאָהל אויסגעהאַקטע שויבען, וואָס דער כעמיקאַל־יען אויפרייס האָט פעראורזאַכט זענען צו דער וואָיעוואָדזטווע דערגאַנגען קלאַגען, אַז די גלע־זער'ס פאָדערען גאַנץ הויכע פרייזען פאַר'ן אַריינ־שטעלען די שויבען.

די וואָיעוואָדזטווע האָט דעריבער בעשלאָסען צוזאַמענצורופען אַ קאָנפערענץ פון די גלעזער־מייס־טער, אויף וועלכער ס'וועלען פעסטגעשטעלט ווע־רען די פרייזען פאַר אַריינמאַכען שויבען און די גלעזער, וועלכע וועלען זיך נישט אונטערוואַרפען דעם פעסטגעשטעלטען פרייז, וועלען שטרענג בע־שטראָפט ווערען.

די וואָך פון דער „גענען־פייער־אַקציע״.

היינט הויבט זיך אָן אין לאָדז די וואָך פון דער „גענען־פייער־אַקציע״, די דאָזיגע אַקציע געהט אונטער דער אָנפיהרונג פון וואָיעוואָדע יאַשטאָלט.

די אַקציע האָט פאַר אַ ציל אויפצוקלערען דער בעפעלקערונג וואָס פאַר אַ מיטלען דאַרפען אָנ־גענומען ווערען כדי אויסצומיידען שרפות און וועט געפיהרט ווערען דורך פערזאַמלונגען, אויפרופען, פּלאַקאַטען א. א. וו. אויפרופען און אויפקלערונ־גען אין דער פּרעסע; פלוג־בלעטער, וועלכע ווע־לען ווערען פערשפּרייט דורך דער פּרעסע, אוי־טאָמאָבילען, אעראָפּלאַנען א. ד. ג., גייסטליכע פון אַלע גלויבענס וועלען האַלטען ספּעציעלע דרשות אין די געבעט־הייזער און וועלען אויפקלערען דער בעפעלקערונג ווי אַזוי זיך צו פערהיטען פון שרפות.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער וואָך פון דער „גענען־פייער־אַקציע״ זענען אויף די מויערן פון שטאָט צוגעקלעבט געוואָרען אויפרופען. פון וואָ־יעוואָדע ה. יאַשטשאָלט. צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ, וועלען מיר דעם אויפרוף ברענגען אין אונזער מאָר־גענדיגען נומער.

—:o:—

דער אַקטיאָר.

צו די גאַסטשפּילען פון בעני אַדלער.

וועגען דעם ליטעראַריש־קינסטלערישען ווערט פון פּיעסען, וואָס ווערען אויפגעפיהרט אין יודי־שען טעאַטער בכלל און אין לאָדז בפרט איז נ שטאָ, וואָס צו רעדען, ווען מען איז דירעקט נישט אויסען אַריינצופאַלען אין אַ מין מערדערליכער באַנאַליטעט און לאַנג־ווייליגקייט. (אַזעלכע אויס־נאַהמען, ווי שלום אַש'ס „קידוש השם״, וועגען וועלכע מ'קאָן זאָגען גוט, אָדער שלעכט, איז ביי אונז, ליידער, לצעטענס אַ זעלטענער אויסנאַהמע!).

אַ חילוק צי ס'רעדט דער „מיסטער״ צי יענער „מיסיס״, צי זיי לאַכען, צי זיי וויינען, צי זיי קיצלען די לאַך־נערווען, צי זיי ציהען אַרויס די עצמות ביי דעם פּרימיטיווען יודישען טעאַטער בעזוכער.

איז — אַז עס קומט אויס אַמאָל זיך אָפּשטע־לען אויף אַ פּאָזיטיווע דערשיינונג — איז עס פער־שטעהט זיך, בלויז אויף געוויסע אַקטיאָרען, וואָס זענען לנת־צתה די חוט השדרות, די איינציגע זיי־לען, אויף וועלכען אַלץ מוז זיך האַלטען.

ס'איז אַ גאָר־נישט קיין לייכטע עובדא צו אויסהאַלטען די גאַנצע שווערקייט, די גאַנצע לאַסט אויף זיך; צו אָפּוועדען די אויפמערקזאַמקייט פון דעם צושויער פון די אַלע חסרונות, און דערהויפּט פון דעם יעמערליכען דלות אין וואָרט, קלאַנג, פּאַרב און שפּיל. וואָס שרייט „געוואַלד״ אין אונ־זערע פּאַלאַצען פון דער געטין מעלפּאָמענע, און דערפאַר טאַקי, אַז עס געלינגט צו אַ איינעם, אַנ'איינציגען אַקטיאָר צו דערגרייכען אַ געוויסען גע־זען עפעקט — מוז דער אַקטיאָר זיין אַ גרויסער בריה.

און בריה איז בלי־ספק דער גאַסטראָלירענ־דער אַקטיאָר פון די ניו־יאָרקער יודישע טעאַ־טערס — בעני אַדלער.

ער איז אַריבערגעפלויגען דעם ים, און גע־בראַכט מיט זיך אַ שטיק רחבות דיגען אַמעריקאַ־נער פיהלינג —

דעם ווידער־קלאַנג פון די שוין יענע וועל־טען: דוד קעסלער, יעקב אַדלער און זייערס גלייכען.

מיינער, דיסקרעטער מין, אָרגינעליקייט אין שפּיל, ברייטער אומגעצוואונגענער זשעסט, רייכער מימישער עלעמענט, דערביי אָבער — נישט „סטאַ־ריש״ כגושם, נישט בעל העגלה'ש צופאַהרען...

ווי איך ווייס, וואָלט זיך אַדלער גערן גע־וואָלט ווייזען אין „האַמלעט״.

היינט געה, טו מאַך! מיט וועמען? מיט וואָס? אַנטקעגען דער „רינער כלה״ איז „האַמלעט״ אַ „מפּיל־קינד״, אַ לא יוצלח, און דער זעהר פיי־נער אַקטיאָר, מוז זיך ממש ראַטעווען מיט די מיטלען, וואָס זענען אין זיין רשות — מיט דעם פּימעל אָרימקייט, וואָס איז ומאַכמאַל, ליידער אַזוי פערשטענדליך און זעלבסטפערשטענדליך.

אין דער פרוי שושנה האָט בעני אַדלער געפינען אַ פּאַסיגע פּאַרטנערין.

זי איז פון די וועניגע יודישע שוישפּילערינס אין פּוילען, וואָס קענען איהם העקונדירען.

מ. ב.

—:o:—

די גאָרטען־פערוויילונג פון „לינת־הצדק״.

ווי מען טיילט אונז מיט, קומט פאָר די גאָר־טען־פערוויילונג אין העלענאָוו לטובת לינת־הצדק מיטוואָך, דעם 15. אויגוסט. די פערוואַלטונג מאַכט פערשידענע הכנות, ס'ווערען אנגאַזשירט פערשי־דענע אַטראַקציע־נומערן ווי למשל דער אוקראַי־נישער כאָר, טענצער און אַנד. עס איז צו האָפען אַז די ברייטע בעפעלקערונג וועט שטיצען די אונ־טערנעהמונג פון דער סימפּאַטישער אינסטיטוציע.

ווער ווייסט?

שבת, 11 אינדערפריה איז אַוועק פון דער־היים דער 11־יעהריגער ישראל בורמאַן אַ שילער פון שטעטישער פּאָווסעכנע שול. ער איז געגאַנגען אָנגעטאָן אין אַ ברוינעם אַנצוג, אין סקאָראָכאָדען, און אַ היטעל פון יודישען גימנאַזיום. דאָס יונגעל איז אַ דאַרער מיט גרויע אויגען, שאָטען האָר. ווער עס ווייסט וועגען איהם ווערט געבעטען מיט־צוטיילען ביי בורמאַן, זגאָדזשאַ 4.

וואָס פרויען פאָדערן פון זייערע מענער כּדי צו זיין גליקליך.

די הויפּט־זאַך איז, אַז דער מאַן זאָל זיין טריי, דערנאָך קומען אַלע אַנדערע זאַכען.

אומצופרידענע פרויען. אומרוהיגע פרויען. אזעלכע זענען דאָ אין די טויזענטער. דאַכט זיך וואָס פעהלט זיי? וואָס ווירקט, אַז זיי זאָלען זיך פיהלען אַזוי אומגליקליך, אַז זייער יעדער קעהר און אויסדרוק פון פּנים זאָל דערצעהלען דער וועלט דאָס, וואָס האָט אפשר געדאַרפט בלייבען אַ סוד. נישט זעלטען קומט אויס צו הערען פון אַ מאַן:

„וואָס איז? וואָס איז דער „מעהר“ מיט די ווייבער, אַז קיין זאַך שטעלט זיי נישט צופרידען? האָב איך דען נישט געטון אַלץ, אַז מיין ווייב זאָל זיין גליקליך? שלאָג איך זי דען חלילה? אָדער בין איך שלעכט צו איהר? פערקוק איך זיך דען ווען אויף אַנ׳אַנדער פרוי? און אויב יאָ, ווייסט זי דאָך עס אויך נישט. און האָט זי דען נישט אַ פיינע היים? וואָס וויל זי סוף כּל סוף? דאָס טע־לער׳ל פון הימעל?“

אויף דער פראַגע ענטפערט די אַמעריקאַנער שריפטשטעלערין, וועלכע איז אַ גרויסער עקספּערט אין פרויען־פראַגען.

זי האָט איצט צוזאַמענגעזאַמעלט די טויזענ־טער בריף צו איהר פון די אומצופרידענע אומצו־פרידענע פרויען, וועלכע גיסען אויס פאַר איהר זייער ביטער האַרץ. פון די טויזענדער טרויעריגע בריף האָט זי אַרויסגעדרינגען זיבען זאַכען, וועל־כע אַ ווייב דאַרף האָבען, כּדי צו פיהלען זיך גליקליך.

זי וויל זיין די איינאיינציגע פרוי אין איהר מאַנ׳ס לעבען. בכלל, דאָס איינציגע, וואָס עקזיס־טירט פאַר איהם אין לעבען. זי קען אַבסאָלוט נישט פערטראָגען, אַז ער זאָל האָבען אַנדערע אינטערעסען אַ חוץ איהר. פערשטעהט זיך, אַז זי וואָלט וועלען, אַז ער זאָל האָבען ערפאָלג אין זיין אַרבייט אָדער געשעפט. אָבער צו דערזעל־בער צייט פּעודריסט איהר, אויב ער אינטערע־סירט זיך צופיל מיט זיין אַרבייט. זי בעציהט זיך אויך מיט גרויס חשד צו יעדען דאָלאַר, וואָס ער גיט אויס אויף זיינע פּריוואַטע הוצאות. ווער ווייס, וועלכע „פּריוואַטע הוצאות“ זענען עס? טראַכט זי איבער און הערט אויס מיט אַנ׳איראָנישען שמייכעל זיינע צו אויספיהרליכע און צערטליכע ער־קלערונגען וועגען קליינע חובות, אומערוואַרטעטע אויסגאַבען און אַז. וו.

ווייבער זענען אייפערזיכטיג. זיי ציטערען איבער זייערע מענער און האָבען מורא זיי צו פערלירען. זיי קענען אפילו נישט מוחל זיין, וואָס אַ מאַן האָט ליב זיין מוטער אָדער זיינע שוועס־טער, מיט וועלכע עס פערקניפּען איהם די צערט־ליכסטע ערינערונגען. זיי זענען אפילו אייפערזיכ־טיג אויפ׳ן מאַנס אַלטע חבֿרים און מאַכען אַזוי, אַז יענע זאָלען זיך דערפיהלען פרעמד אין הויז. און זיי ווערען אויפגעקאָכט, ווען מען דערמאָנט דעם מאַנס אַנ׳אַמאָליגע געליבטע, וועגען וועלכער ער האָט מסתמא צוואַנציג יאָהר קיין טראַכט נישט געטון.

און ווייטער זאָגט דאָראָטי דיקס:

די דורכשניטליכע פרוי וויל, אַז איהר מאַן זאָל זיין דער איבעריגער געליבטער. מע נער האָבען חתונה און מיינען, אַז דערמיט אַליין שוין בעוויזען זיי זייער ליבע און זענען פּטור פון ווייטערע ליבעס־ערקלערונגען. זיי האָבען אפשר צוליב דעם חתונה, כּדי דערפון פּטור צו ווערען. אָבער מיידלעך האָבען חתונה, איינרעדענ־דיג זיך, אַז ערשט איצט הויבט זיך אָן דער איי־ביגער פלירט און פּיעשטשען זיך און פערליבט־קייט. זיי ווערען נעבעך ביטער ענטוישט, ווען גלייך אויף מאָרגען נאָך דער חתונה פערוואַרפט דער מאַן די אַלע פליטערליך פון דער פלירט־פּעריאָדע.

עס איז נישט גענוג פאַר דער פרוי, וואָס דער מאַן האָרעוועט ווי אַ פערד, כּדי צו בעזאָר־גען זי מיט אַל דאָס גוטס, אַז זי זאָל נישט דאַר־פען אַרבייטען; וואָס ער איז פערשקלאַפט אַ גאַנ־צען זומער, כּדי זי זאָל זיך קיהלען אויף דאַטשע. דאָס אַלץ איז איהר ווינציג. זי בענקט, זי געהט אויס נאָך „געפיהלען“, אַז ער זאָל איהר שווערען, אַז אויף קיין אַנדערער טוט ער אפילו קיין קוק נישט, אַז קיין מאַן האָט נאָך אַזוי נישט ליב גע־האַט אַ פרוי, ווי ער זי, און אַז טאָמער שטאַרבט זי חלילה, וועט ער עס גאָר נישט איבערלעבען.

זי בענקט, זי געהט אויס נאָך קאָמפּלי־מענטען. זי וויל פּשוט, אַז ער זאָל איהר חנפ׳ענען. אדרבה, פאַרוואָס זאָגט ער איהר נישט אַז איהר קלייד פּאַסט איהר און ליגט אויף איהר אויסגעגאָסען, און אַז זי האָט זיך היינט פערקעמט עפּיס גאָר אַ וואונדער. ער מוז זיין בלינד. ער טאָר נישט זעהן דאָס, וואָס וואַרפט זיך אַלעמען אין די אויגען, אַז זי ווערט אַלט און פערוועלקט; ער איז מחויב איהר צו זאָגען, אַז זי ווערט שעה־נער מיט יעדען טאָג און די יונגע מיידלעך קענען זיך מיט איהר נישט פערגלייכען, קומען אפילו צו איהר קנעכעל נישט.

זי וויל, אַז איהר מאַן זאָל ווי געהעריג אָפּ־שאַצען דאָס, וואָס זי טוט. ווען אַ ווייב קלאָגט זיך, אַז עס קומט איהר אָן זעהר שווער צו טון איהר הויז־אַרבייט, אָדער זי דערצעהלט וויפיל שעה זי איז היינט געשטאַנען און געבריהט זיך ביים אויווען, איז עס נישט דערפאַר, ווייל זי איז נישט וויליג צו אַרבייטען פאַר איהר פאַמיליע, נאָר דאָס פערלאַנגט זי, אַז מען זאָל איהר אַרויסווייזען סימפּאַטיע.

סימפּאַטיע, שבחים — דערמיט אָטעמט זי, און עס איז מעשליך, עס איז נישט קיין עולה. זי וויל, אַז דער מאַן זאָל בעוואונדערען איהר קאָכען, אַז ער זאָל איהר זאָגען, אַז אַזוי קאָכען פיש אָדער אַ ראָסעל־פלייש ווי זי, קען קיינער אין דער וועלט נישט און ער ווייסט גאָרנישט, וואָס ער וואָלט געטון אויף דער וועלט, ווען ער האָט נישט אַזאַ טייער ווייבעלע.

און פערשטעהט זיך, אַז די פרוי וויל, אַז דער מאַן זאָל זי „אויסנעהמען“, אַרומגעהן מיט איהר. דאָס איז ביי איהר די וויכטיגסטע זאַך, איהר שטאַרקסטער פערלאַנג, איהר גרוואַלטיגע אַמביציע. עס איז דער וויכטיגסטער פּונקט פון הייראַט־עטי־קעט, וועלכער מוז אָפּגעהיט ווערען. זי דאַרף עס האָבען פאַר לייטען, כּדי צו ווייזען זיי, אַז זי און איהר מאַן לעבען ווי צוויי טייבעלען, אַז ער אינ־טערעסירט זיך מיט איהר, פערברענגט מיט איהר, שפּאַצירט מיט איהר, זאָל ער געהן מיט איהר צו גאַסט, אין טעאַטער, און אויב נישט דאָס, טאָ כאָטש אין די קינאָ׳ס, אַבי מענשען זאָלען זיי זעהן צוזאַמען און מען זאָל נישט מיינען, אַז ער שעהמט זיך מיט איהר.

די דורכשניטליכע פרוי פערלאַנגט, — אַז איהר מאַן זאָל מיט איהר רעדען. און אויב ער איז אַ קנאַפּער רעדנער, טאָ זאָל ער כאָטש הערען מיט קאָפּ, וואָס זי רעדט צו איהם. אויב ער קוקט אריין אין אַ ביכעל צייטונג אָדער אין אַ בוך, האַלט זי עס פאַר אַ זינד: ער קען דאָך בעסער די צייט שמועסען מיט איהר, פאַרוואָס נוצט ער טאַקע נישט אויס די געלעגענהייט צו פערברענגען מיט איהר?

און דאָ קומט די זיבעטע פאָדערונג:

די פרוי וויל די זיכערקייט, אַז דער מאַן האָט נישט קיין פערבאָרגענע הוצאות.

דאָס זענען די זיבען זאַכען, וואָס פרויען פערלאַנגען און וואָס זעהר זעלטען, אַז זיי קריגען.

קלאַראַ לעווין.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון דעם אַמעריקאַנער סטאַר
בעני אַדלער
אויך נעמט אַנטייל די בעקאַנטע אַרטיסטקע
פון וואַרשעווער טעאַטער
פרוי שושנה

היינט דינסטאָג, דעם 31־טען יולי, 9 אָווענט, צו פּאָפּולערע פּרייזען
דער איבעריגער מענש
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון זאָלאָטאַרעווסקי.
הויפּטראָל מאָריס — בעני אַדלער.

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 1־טען אויגוסט, 9 אָווענד
גרויסע איבעראַשענדע פאָרשטעלונג צום אויפטריט פון אַרטיסט און זינגער
פון ווילנער פאָלקס־טעאַטער מ. טרילינג
די קאַווקאַזער ליבע
אין 3 אַקטען מיט 20 נומערען געזאַנג און טענץ פון פּ. סאַנדלער.
הויפּטראָל איסאַק — מ. טרילינג.
בעני אַדלער וועט אויפטרעטען אין זיין בעסטע דעקלאַמאַציע „דער ממזר“.
צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען דאָס בעליבטע ליד „איך וויל אַ מיידעל ווי מיין מאַמעניו איז געווען“.

אַלע פּיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אַדלער. אימפּרעסאַריאָ: סאַלאַמאָן קוסטין.
מוזיקאַל. לייטונג: ל. זעלמאַן. אַדמינ.: אַ. בעזמאַן. הויז־לייטער: מאַכאַראָווסקי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

פּאַריז ביינאַכט.

(רייזע־איינדריקען).

פּאַריז איז אַלט, איז היסטאָריש, אומעטום זע־נען פערהאַן רענקמאָלען און ערטער, וואָס דער־צעהלען וועגען גרויסע געשעהענישען און פּערזענ־ליכקייטען, אויף יעדען טריט און שריט זענען פער־האַן אינטערעסאַנטע נעמען פון גאַסען, פּלעצער און געביידעס, וואָס רערוועקען אין זכּרון פון ערגעץ וואו אַרויסגעלייענטע פּאַסירונגען און עפּיזאָרען, היס־טאָריש־העלדישע און קינסטלעריש־עסטעטישע. די גרויסע גייסטער, וואָס פראַנקרייך האָט אַרויסגעגע־בען אין משך פון דורות, שוועבען איבער פּאַריז, לאָזען רערמאָהנען וועגען זיך, רערוועקען דעם גע־דאַנק צו טראַכטען וועגען זיי.

די פראַנצויזען זענען נישט פּעראַנטיש, זענען נישט מדקדק אויף קלייניגקייטען. שטעהט זיך ערגעץ אין אַנ׳אַלעע, אָן אַ זייט רער רענקמאָל פונ׳ם גרויסען דענקער און סאַטיריקער וואָלטער. זיצט ער זיך געמיטליך אויף זיין שטול מיט אַ לייכטען, אַ־ביסעל ציניש שמייכעל אויפ׳ן פּקחות׳ריגען פּנים. ווי ער וואָלט זאָגען אונטערווינקענדיג: „אַהאַ, איהר האָט מיך נישט גערעכענט דאָ צו געפינען? און איך בין דווקא דאָ!“ וואָרום געזוכט זיין רענק־מאָל האָט איהר אויף די בולוואַרען, סקווערען און גאַסען, וואָס רופען זיך אויף זיין נאָמען און איהם דאָרטע נישט געפונען. און אַוועקגעהענדיג פון איהם, טוט איהר נישט ווילענדיג אַ טראַכט: וואָס זענען זיי דערמיט אויסען געווען די לייכטזיניגע פראַנצויזען, וואָס זיי האָבען נישט אַוועקגעשטעלט וואָלטערס רענקמאָל אויף די גאַסען, בולוואַרען און סקווערען, וואָס רופען זיך „וואָלטער“, נאָר דווקא דאָ, אינ׳ם צענטער. דאָס איז אָבער ביי זיי אַ געוועהנליכע ערשיינונג און אַנ׳אינטערעסאַנטע.

אָדער: אָט איז דער „נאָטר־דאַם“, איינע פון די מערקווירדיגסטע געביידעס אין דער וועלט מיט זיינע משונה׳דיגע שטיינערנע בעשעפענישען און פער־זעהענישען, מיט׳ן געשמאַקלאָזען קירכען־טורם פון הינטען, וואָס איהם האָט אַוועקגעשטעלט דער קעניג לואי פיליפּ, וועלכען די פראַנצויזען האָבען אָנגערופען „דער געשמאַקלאָזער“. „נאָטר־דאַם“ געפינט זיך אינ׳ם סאַמע צענטר, אויפ׳ן מיט׳ן פון דער סענאַ. אַרום איהם זעהן זיך זיבען בריקען, וואָס פעראייניגען ביידע ברעגען פונ׳ם טייך מיט׳ן „נאָטר־ראַם“. אַ פּראַכטפולער אויסזעהן. איהר האָט זיך אַזוי פיל אָנגעלייענט און אָנגעהערט פון „נאָטר־ראַם“, אַז אַרויסגעהענדיג אויפ׳ן פּלאַץ בלייבט איהר שטעהן אינמיטען ווי אַ צוגעשמידטער. נאָר אייער בעגלייטער מאַכט אויפמערקזאַם אויף דעם, וואָס אונטער די פיס, אויסגעגלייכט מיט׳ן ברוק געפינט זיך אַ־ריינגעמויערט אַ מין מעשענער שטערן. דאָס איז אַ סימן, אַז איהר שטעהט אויפ׳ן מיטעל־פּונקט פון אונזער ערד — דאָ געהט דורך דער ערשטער מערידיאַן.

„וואָס וואָלטען געטון די דייטשען, למשל, ווען ביי זיי ערגעץ אין בערלין, אָדער אין אַנ׳אַנדער שטאָט וואָלט געווען אַזאַ אויסערגעוועהנליך וויכטי־גער געאָגראַפישער אָרט?—פרעגט מיר מיין בע־גלייטער און גיט צו:—„זיי וואָלטען זיכער אויס־געבויט אַ גרויסען, הויכען מאָנומענט. אַוועקגע־שטעלט ראָרטען אַ גרויסען גראָבען דייטש. אָדער אַ גאַנצען מויער. עס וואָלט געריסען די אויגען און געשריען איבער דער גאַנצער וועלט: אָט איז דער מיטעלפּונקט פון דער ערד!“

דאָס איז זעהר כאַראַקטעריסטיש פאַר די פראַנצויזען, פאַר זייער ריינעם געשמאַק און טיפע אינטעליגענץ — אָט די נישט שרייענדיגע, בעשיירע־נע בעציהונג צו אויסערגעוועהנליכע זאַכען, דאָס נישט אַריינלאָזען זיך אין וואולגאַריטעטען.

צום אייפעלטורם בעציהען זיך אַ סך פראַנצוי־זען איראָניש, „אַ שטיק אייזען“, — האָט מיר גע־זאָגט אַ פּאַריזער איינגעבוירענער מיט אַ רעכט ביי־סעל פעראַכטונג, — „דאָס איז געמאַכט געוואָרען פאַר טוריסטען, פאַר אַמעריקאַנער“. דערפאַר זענען זיי שטאָלץ אויף די עליזייער פעלדער, אויף בולאָנער וואַלד און די אַנדערע זעלטענע ערטער, מיט וועל־כע פּאַריז איז רייך. אַרום אייפעלטורם וועט איהר בעגעגענען אויסלענדער און פּראָווינציאַלען, וואָס קומען אָנקוקען פּאַריז און אײַלען זיך אַריינצוכאַפּען אָנזעהן אַלע מערקווירדיגקייטען.

אינ׳ם זינען פון וועלען אַריינכאַפּען און אַלץ זעהן אי זאַיין אָטעם זענען מערקווירדיג, די, וואָס קומען אין פּאַריז פון אונזערע מקומות, איינע אַ פרייליין, וואָס איז געקומען פון ליטע אויף צוויי וואָכען זיך אָנזעהן פּאַריז, איז אויפגעשטאַנען יערען טאָג 7 אַ זייגער אינדערפריה או זהאָט אָנגעהויבען אַרומצולויפען פון איין אָרט צום אַנדערן, אַלץ זיך אָנקוקען און אָנזעהן. אין משך פון זטאָג ביז שפּעט אין אָוועגר איז זי זיך אַזוי אָנגעלאָפען, אַז קומענדיג ביינאַכט אַהיים האָט זי זיך קוים געקענט דערמאָהנען וואו זי איז געווען און וואָס זי האָט געזעהן. דאָס איז כמעט דאָס איינגע, וואָס זעהן פּאַריז אין אַ קינאָ...

פערהאַן אין פּאַריז פלינקע אונטערנעהמער, וואָס ווייסען רעם כאַראַקטער פון אַזעלכע געסט און זיי נוצען דאָס אויס. זיי האָבען אָרגאַניזירט ספּעציעלע ביוראָס, וואָס פיהרען אַרום בעווייזען פּאַריז ביי טאָג און ביינאַכט, אין משך פון עטליכע שעה פיהרען זיי אייך רורך די מערקווירדיגסטע ערטער פון פּאַריז. פאַר 120 פראַנק (אַנ׳ערך 5 ראָלאַר) פיהרט מען אַרום אַ גרופּע רייזענרער אין אַ גרויסען קאַר־אויטאָמאָביל און מען בעווייזט „פּאָ־ריז ביינאַכט“. אַ בעגלייטער, וואָס דערקלערט רערכ־אויס אויף ענגליש, דערצעהלט עטליכע היסטאָרישע ראַטעס, פיהרט צו צו ספּאַרלאַמענט, צו סאָרט פון דער באַסטיליע, צו דער טריאומף־אַרקע. מען פאָהרט דורך דעם מאָנטפּאַרנאַס, וואו מען בעווייזט רעם „לעבען פון רער באָהעמע“, ר. ה. מען שטעלט זיך אָפּ אויף אַ האַלבע מינוט ביי „ראָטאָנדע“ און „דאָם“, מען פאָהרט אַוועק ערגעץ אויף אַ הינטער־געסעל פון פּלאַץ רעפּובליק. דאָרטען איז פער־האַן אַנ׳איינענאַרטיגע קאַפע. דורך אַ לאַבירינט פון טרעפּלעך פיהרט מען אייך אַראָפּ אין אַ קעלער. ווען איהר עפענט די טיר און געהט אַראָפּ פונ׳ם שוועל, טרעט איהר אַזוי אויף אַ ספּעציעלען ברעט, וואָס גיט אַ שטאַרקען קלאַפּ, אַזוי אַז עס נעהען אַריין אַ גרופּע פון אַ 10—15 פּערזאָן, גיט עס יערען מאָל אַ הילכיגען טראַסק, ווי מען וואָלט אויסגעשאָסען. אינ׳ם האַלב־טונקעלען קעלער זיצען אויסגעפוצטע פראַנצויזען אין היסטאָרישע קאָסטיו־מען און זינגען אין כאָר אַלטע פראַנצויזישע לי־דער. דאָ זאָל אַמאָל האָבען געווען אַ תּפיסה. מען ווייזט אייך אַפילו אַ געמויערטען קערקער מיט אַ שמאָלע עפנונג, ווי אַ ברונעם, אונטען אַ וואַסער, וואו מען זאָל האָבען דערטרונקען די אַרעסטירטע. נאָכדעם ווי איהר האָט זיך אָפּגעפרישט מיט אַ קאַ־פע, ביר אָדער ליקער, פיהרט מען אייך בעווייזען אַנ׳אַלטען הויף, וואו עס געפינען זיך די חורבות פון אַנ׳אוראַלטער קירך. און אין אַ פּאָר שמאָלע האַלב־פינסטערע געסלעך, וואו איהר מוזט דורכ־געהן צופוס, מחמת דער אויטאָמאָביל קען דאָרטען נישט דורכפאָהרען, פיהרט מען אייך אַריין אין די רילעס, וואו עס טאַנצען אַפּאַשען מיט נאַסעך מיידלעך. רעם אמת געזאָגט, האָ באַיך דאָרטען קיין אַפּאַשען, ווי מיר שטעלען זיך פאָר, אָדער ווי מען בעווייזט זיי אין קינאָ, נישט געזעהען, געוועהנ־ליכע פראַנצויזישע אַרבייטער אָדער קליינע אַנגע־שטעלטע פון די אָרימע קוואַרטאַלען. אַ סברה, אַז די אמת׳ע אַפּאַשען שפּאַצירען אַרום אין צילענרער־היט און ווייסע הענטשקעס אויף די בולוואַרען פון מאָנמאַרטר....

פון דאָרטען פיהרט מען אייך טאַקע אַוועק אויפ׳ן שפּיץ פונ׳ם מאָנמאַרטר, וואו עס געפינט זיך די סאַקרע־קער־קירך, וואָס קוקט איבער פּאַריז, ווי דער אייפעלטורם. פון דאָרטען זעהט מען טאַקע די גאַנצע שטאָט ווי אויפ׳ן האַנדפלאַך.

נאָכדעם פאָהרט מען אַראָפּ אויפ׳ן בולוואַר קלישי, אויף אַ האַלבע שעה אין „מולען רוזש“ וואו איהר זעהט רעם סוף פונ׳ם רעווי — טענץ און טאַנץ פון מאַסען־טענצערינס אין פערשידענע פאַנטאַסטישע קאָסטיומען, און פון דאָרטען — אין אַ רעסטאָראַן אויפ׳ן בולוואַר מאָנמאַרטר, וואו מען פערענדיגט רעם שפּאַציר איבער „פּאַריז ביינאַכט“ ביי אַ גלעזעל שאַמפּאַניער.

דאָס הייסט אָנזעהן זיך פּאַריז ביינאַכט.

פּאַריז—ביינאַכט?“—פרעגט איהר אין פער־וואונדערונג און איהר הויבט זיך אָן צו דערמאָהנען די אַלע אויסערגעוועהנליך פּיקאַנטע מעשיות און בעשרייבונגען פון פּאַריז, וואָס איהר האָט זיך אָנ־געלייענט און וואָס מען האָט אייך אָנגערצעהלט בקול רם און מיט אַ שטילען געפליסטער:

„יאָ, דאָס איז פּאַריז ביינאַכט“—קומט רער ענטפער. און אייך דוכט זיך אויס, אַז נאָך אַזאַ צניעות׳דיגע שטאָט ווי פּאַריז איז נאָר אויף דער וועלט נישטאָ....

מ. קיטאַי.

——:0:——

שענדליכע מעשים פון א רבי'שען זוהן

שווערע בעש׳ולדיגונגען געגען קאמארנער רבי׳נס זוהן. לעמבערג קאכט מיט דעם אונערהערטען סקאנדאל.

פון לעמבערג שרייבט מען:

אנ׳אונערהערטער סקאנדאל, וואס האט זיך לעצטענס אפגעשפילט מיט דעם קאמארנער רבי׳נס זוהן אין לעמבערג. די גאנצע זאך בעדייט א חילול השם, וועגען וועלכען מען רעדט גאר געשמאק אין די חסידישע קרייזען.

אין דער לעצטער צייט איז דעם קאמארנער רבי׳נס זוהן ר׳ שלום געווארען גאר אנ׳אפטער בע־זוכער אין לעמבערג.

ווען ער פלעגט קומען קיין לעמבערג, האט ער געוואוינט אין א האטעל אויף קאשימיעושאווסקא גאס. דא איז ער געווען א גאר חשוב׳ער גאסט. נישט צוליב דעם, וואס זיין טאטע איז דער קאמאר־נער רבי, נאר ווייל ער אליין איז א „גוטער גאסט" געלד האט נישט געשפילט קיין ראלע. בעזונדערס צופריעדען איז פון איהם געווען די דינער־שאפט פון האטעל. מיט דעם פארטיער סימאן האט ר׳ שלום געשמועסט „פער דו", „סערוואוס סימאן", „גוטער ברודער סימאן" און סימאן האט צו דעם געשעפט גאר נישט דערלעגט, ער האט פער־דינט א פאר שעהנע גילדען. סימאן האט שוין גע־וואוסט, וואס ער דארף ברענגען ר׳ שלום׳ן אויף דעם „ברוך הבא". ווען ר׳ שלום איז נעקומען אין האטעל, דהיינו, א האלבע ביר, א פלאש וויין און א פערטעל „באנגוט", דער שטייגער פלעגט זיין אזוי: ווען ר׳ שלום פלעגט טרינ־קען בלויז איין משקה, האט ער געקאנט אויסטרינ־קען ממש א ים און מען האט אן איהם לגמרי נישט דערקענט, אז ער האט גע׳שכור׳ט, נאמער אבער האט ער „געמישט", דאן איז ר׳ שלום גע־ווארען גאר בגלופין׳דיג. סימאן האט שוין דאן אליין געוואוסט, ווען מען דארף ברענגען צו פיהרען אין האטעל אריין. א דאמע פון אונטערוועל־טעל איז געקומען און האט פערדינט א פאר גילדען...

נישט תמיד האט אבער ר׳ שלום ביי זיך גע־האט געלד, אבער סימאן האט איהם אין אזא סי־טואציע ארויסגעהאלפען. סימאן ווייסט, מיט וועמען ער האט צו טון. ר׳ שלום איז א בטוח. ער וועט אפגעבען מיט פראצענט, ער איז א „אנשטענדיגער גאסט" סימאן פלעגט אין אזא פאל בעצאהלען פאר דעם רבי׳נס זוהן. ווען ר׳ שלום פלעגט שול־דיג בלייבען א אפטיקא און אוועקפאהרען, פלעגט סימאן דעם צווייטען טאג איהם אריינשיקען א רעכנונג און דעם דריטען טאג גהאט ער שוין גע־האט דאס געלד.

פאר צוויי וואכען זונטאג איז ר׳ שלום גע־קומען קיין לעמבערג אי ושווארצע שיך און זאקען צו דער לויה פון לעמבערגער רב. וועגען זיין אויפפיה־רען זיך אין דעם דאזיגען טאג דערצעהלט מען:

זונטאג אין אוונד איז ר׳ שלום געגאנגען, ווי זיין שטייגער איז שלאפען אין זיין האטעל. ער האט אבער נישט געטראפען סימאנען, אנ׳אנדערער פא־טיער, אראלף, האט געהאט דינסט. פאר אראלף׳ן האט ער זיך הפנים נישט געוואלט פערטרויען, אדער אפשר האלט איהם אראלף נישט פאר קיין בטוח? ר׳ שלום האט ביי זיך גראד נישט געהאט קיין געלד. ר׳ שלום איז ארויסגעגאנגען פון האטעל זוכען..

ער האט בעגעגענט פרל. אנרא. די עלטסטע „מוהמע" אויף ושעושניצקא גאס, וועלכע איז דעם רבי׳שען זוהן וואוילגעפעלען. מיט איהר איז ער זיך אוועק אונטערהאלטען אי והאטעל „אוניאן" אויף ושעושניצקא גאס. אלס „האנאראר" האט ער ארויס געגעבען 5 זל. און איהר געוואלט בעצאהלען. פרל. אנרא איז אבע׳ר נישט קיין נאר, כאטש א גוי׳טע, ווייסט זי, ווער ער איז. זי האט א געשריי גע־טון: וואס ביי דעם קאמארנער רבין׳ס זוהן וועל איך נעמען 5 זל.? 100 זל. מוזט מיר בעצאהלען"! ר׳ שלום איז געווארען ווייס ווי קאלך. ער האט נעביך דערזעהן, אז ער איז מיאוס אריינגעפאלען, אז זי ווייסט, ווער ער איז און וועט איהם שאנטאזשירען, און ער האט ביי זיך נישט קיין געלד, ער זאל איהר קענען בעצאהלען.

ער קלינגט צום פארטיער, עס קומט דער פאר־טיער און פרובט פערגלייכען פאר 60 זל., אבער די גראבע אנרא וויל נישט הערען און גערענקען, זי טרייבט ארויס דעם פארטיער און זאגט איהם, אז זי קאן זיך איהר שטעטעל אליין בעשטעהען, זי דארף נישט קיין מעקלערס. ר׳ שלום זעהט, אז ער האט נישט קיין ברירה, ער נעהמט פו היך אראפ די גאלדענע קייט מיט דע סייגער און גיט זיי אוועק אנרא׳ן, בתנאי, אז ער וועט זיי בקרוב פון איהר אויסלייזען. אנרא פערזעצט די גאלדענע חפצים, נעהמט געלד, פערזעצט דאן די פערזאץ־צעטעל און נעהמט ווידער אמאל געלד. ר׳ שלום קומט אנומעלט קיי ןלעמבערג, נעהמט דע ספארטיער פישעלע פאר א שליש, פערגלייכט זיך מיט אנרא, גיט איהר געלד זי לייזט צוריק אויס די פערזעצטע זאכען. ר׳ שלום פאהרט אהיים מיט דעם זייגער או ןמיט דער קייט. אנרא קלייערט זיך אויס, די פארטיערען האבען פערדינט מעקלעריי און אלץ וואלט געווען אין אר־דנונג, ווען נישט דער חילול השם, וואס א רבינ׳ס א זוהן, וואס איז שוין אליין אויך א שטיקעל רבי, א יוד אין בגדי משי טוט אפ א מעשה, וואס לעמבערג איז פון איהר אויפגערודערט געווארען און וואס האר און נענעל שטעלען זיך קאפויער הערענדיג דעריבער!?

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

גילטיג דעם 31-טען יולי 1928

7804. א לעזער פון נאפיורקאווסקיעגא.

פערשטענדיגט זיך מיט אונזער יוריסט פער־זענליך אין רעדאקציע, מיטברענגענדיג אייערע דאקומענטען.

7805. א קליינהענדלער.

א מינדעריעהריגער קאן אויף זיך ניט נע־מען קיין ציוויל־פליכטונגען און ממילא אויך נישט אויסקויפען קיין פאטענט אויף אנ׳אונטערנעהמונג. די ענטשטאנענע חובות ווערט מען אין אזא פאל סיי ווי אויסמאנען ביי די עלטערן.

7806. א לעזער פון ראזוואדאווסקא גאס.

בלויז מיט׳ן טויט פון א לאקאטאר געהען די רעכט אויף דער דירה לויט די בעדינגונגען פון דינג אבמאך איבער צו די איבערגעבליבענע יורשים, וועלכע האבען געוואוינט צוזאמען מיט׳ן פער־שטארבענעם אין מאמענט פון טויט.

אזוי ווי די שוויגער, די לאקאטארקע פון דער וואוינונג, ציהט זיך איבער אין אנ׳אנדערע וואוי־נונג ווערט ממילא דער אבמאך אויטאמאטיש אויפ־געלעזט אזוי אז אויף דער איבערגעבליבענער דארט פערהייראטער טאכטער וועלכע רעכענט זיך

אין בעסטען פאל אלס סיבלאקאטארקע, קען דער הויזוירט בעקומען אנ׳עקסמיסיע אורטייל.

7807. מ. ג. פון אלעקסאנדער. 15

7808. ח. קופצר פון ציגעל-גאס

7809. א לעזער פון קאמיענא.

7810. א. האלבערשטאט.

וועגען אייערע ענינים ראופט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערננענדיג די ציטונג.

7811. נומער 108.

אויב נאכ׳ן אבלויף פון געגעבענעם טערמין האט איהר נישט אנגענומען קיין אנדערע בירגער־שאפט, בלייבט איהר אויטאמאטיש ווייטער פוי־לישער בירגער און איהר ווערט אריינגעצויגען אין פוילישען מיליטער.

7812 ו. פון מרדכי ג. גאס.

דער הויזווירט קאן אייך נישט שטערען אפ־צוטרעטען א טייל פון אייער וואוינונג א פער־הייראטע טאכטער אלס סובלאקאטארקע. ער קאן אייך נאר שטערען, ווען איהר ווילט די גאנצע וואוינונג אפטרעטען אייער טאכטער, סיידען דאס געריכט עווענטועל דער אורזש. ראזיעמטשי וועט אייך דאס ערלויבען.

7813. T. K. פון ג. ציגעל.

ביים אנווערען א וועקסעל דארף מען אזוי האנדלען:

קודם כל מוז דער פערלירער זיך ווענדען מיט אנ׳ענטשפרעכענדער בקשה אין געריכט, וואו דער וועקסעל איז צאהלבאר, אז מ׳זאל איהם ער־קלערען פאר אנגילטיג. דער בקשה דארף מען ביי־לעגען א גענויעם אפשריפט פון פערלוירען וועק־סעל, אנגעבען די וואהרשיינליכע אומשטענדען, ביי וועלכע דער וועקסעל איז פערלוירען געווארען, אדער האט געקאנט פערלוירען ווערען. ס׳דארף אויך אנגעוויזען ווערען, וואס פאר א אינטערעס דער פערלוירענער האט, אז מען זאל ערקלערען דעם וועקסעל פאר אונגילטיג. ערשט אויפ׳ן סמך פון אזא דעציזיע, קאנט איהר שפעטער אויפבא־גען געריכטליך דעם פערלוירענעם וועקסעל.

I. N. .7814

דורכ׳ן דינען אין פוילישען מיליטער קאן א שטאדטלאזער לייכט בעקומען די פוילישע בירי־גערשאפט.

די אפאזיציע געהט קיין קאנאסא!...

(ענדע פון 8־טע זייט)

רעמאקראטישען „דיקטאטאר", וואס רעכענט זיך נישט מיט השפעות פון אנדערע און געהט קאנ־סעקווענט אויף דעם אנגעצייכענטען וועג.

א פיהרער פון די פאלעסטינער ארבייטער האט מיר ערקלערט:

„סאקער נדוץ לנג, אבל שיטתו אינה נכונה"! (סאקער איז אונז נויטיג, אבער זיין סיסטעם פאסט אונז נישט!).

די לינק עפארטייען מיינען זיכער נישט א זוי ערנסט זייער פארשלאג, דאס סאקער זאל דערווייטערט ווערען פון דער פאלעסטינער עקזעקוטיווע. מען מוז דאך אויך יוצא זיין אביסעל צו דער סאציאליסטישער תורה. טא שטעלט מען נאר אין דעם זין דעם פארשלאג אויף אומצוטרוי געגען ציוניסטישען „דיקטאטאר", געגען דער „אייזערנער האנד" פון סאקער!

* * *

זשאבאטינסקי שווייגט, ס׳איז כאראקטעריס־טיש, און אינטערעסאנט פאר וואס גראד אין דער צייט פון די וויכטיגסטע פאליטישע געשעהענישען, שטעהט דער רעוויזיאניסטען־פיהרער אן דער זייט און זאגט נישט ארויס קיין מיינונג.

וואס איז די סיבה פון זשאבאטינסקי׳ס שווייגען?

ס׳איז גאנץ פשוט, זשאבאטינסקי האט פון צענטראל־קאמיטעט פון דער רעוויזיאניסטישער פאר־טיי בעקומען א פערבאט צו רעדען. ס׳איז שוין איצט אין בערלין אלגעמיין בעקאנט, אז דער ארויס־טריט פון זשאבאטינסקי אין דער ווינער „נייער וועלט" פאר דער זיצונג פון אקציאנס־קאמיטעט, וואו זשאבאטינסקי האט גאנץ אפען נעדראהט מיט ברעכען די ציוניסטישע ארגאניזאציע, אויב מען וועט אנגעהמען דעם אגענטור־בעריכט — האט אין די קרייזען פון דער רעוויזיאניסטישער לייטונג אר־רויסגערופען אנ׳אלגעמיינע קאנסטערנאציע. מען האט געהאלטען פאר א פאליטישען פעהלער, וואס זשאבאטינסקי האט זיך אזוי געאיילט מיט׳ן אפ־געבען פון אזא ערקלערונג.

כדי צו פערמיידען ווייטערע מיספערשטענד־נישען, האט דער צענטראל־קאמיטעט ארויסגעגעבען פאר זשאבאטינסקי א רעדע־פערבאט ביז נאך דער סעסיע פון אקציאנס־קאמיטעט און אויך שפעטער וועט א יעדער רעדע און ציטונגס־אינטערוויאו פון זשאבאטינסקי מוזען פריהער צענזורירט ווערען פון צענטראל־קאמיטעט.

מיט רעכט האבען דערום די פלאטקאזשעס פון „ראמאנישע קאפע" אויסגעפונען פאר זשאבאטינ־סקי דעם טיטעל:

— דער בערלינער „שותק".

בערלין, 26־טען יולי 1928.

שלום גאטליב.

דער טאנץ ארום גאלדענעם קאלב.

(ראמאן).

66

— די אלע מאמיוועס מאכען צו־נישט די בע־שולדיגונג געגען אונז! — האט ראבערט גע׳טענהט.

— איך האב זיך ליב געהאט מיין שוועסטער, און איך האב זי געוואלט שטארק מקרב זיין, ווען איך האב זי געטראפען אין צאפאט, זי האט אבער געלעבט אויף א שטרענגען געהיימנישפולען אופן און איך האב זיך נישט געקאנט זעהן מיט איהר, איך רעכען, או היות זי האט געדינט אין דער פאליציי, האט זי געמוזט האבען א סך שונאים וועלכע האבען זי געוואלט פון וועג אראפנעמען. איך ניצשא דאך, אז זי איז נישט געקומען. און דאס וואס מען האט איהר טויטען קערפער געפונען לט׳ס אונזער האטעל, איז א פשוט׳ער פאטאלער צופאל, מיר האבען אבסאלוט נישט בדעה געהאט אויף זי צו בעגאלטען זיך, אנישט וואלטען מיר דאך שוין פון לאנג פערשוואונדען געווארען.

נאך אנ׳ענליכען פערהער, איז ענדליך געקומען א בעפעהל ארויסצולאזען די בעשולדיגטע אויף דער פריי.

בלויז אנטאן רעסט האט נישט אויפגעהערט צו טענה׳ן, אז ראבערט אידעלשטאט איז דער פאקטישער שולדיגער אין דעם מארד אויף דער וואגזאל־גאס.

— אויב מען וועט מיר הייסען—האט ער גע־טענה׳ט — אכטונג צו געבען אויף דעם דאזיגען פארעל, וועל איך שוין ארויסקריגען די בעווייזען, אז איך האב נישט געהאט קיין טעות.

אזא בעפעהל האט מען איהם אבער נישט געגעבען, און דער גאנצער ענין איז אינגיכען לחלוטין פערגעסען געווארען.

לסוף האט זיך גאך דער אויספארשונגס־ריכ־טער אזוי אויסגעדריקט:

— דער מארד איז א געהיימנישפולער. דער קרבן פונ׳ם פערברעכען איז א פרעמדלענדישע פרוי, און מיר זענען אבסאלוט נישט מחויב צו בערעכענען זיך די מוחות צוליב עפיס א דייטשקע. הויך מזה—ווען די דאזיגע פרוי, וואס האט זיך פערשטעלט פאר א מאנעפערשוין, וואלט זיך אויפ־געהאלטען אין איהר היימלאנד, וואלט זי נישט דערוואורגען געווארען ביי אונז.

עס איז אדורך א פאר יאהר.

X דער געוועזענער פאלאץ פונ׳ם פינאנסיסט X וועלכער איז ווייט בעקאנט, און געווארען צוליב זיין פלייסיגען בעארבייטען און בעגעהען זעלבסט־מארד — האט ווידער געעפענט זיינע טירען, נאך דעם, ווי צוויי יאהר איז ער געשטאנען א פער־שלאסענער, אנ׳אפגעבליבענער קוואטער.

איצט האט דער פאלאץ געלויכטען מיט אלע זיינע עלעקטרישע זשיראנדאלע.

בייגעהענדיגע שפאציר־געהער האבען זיך אפ־געשטעלט פאר זיינע פענסטער אויפ׳ן בולוואר, און דורך די שויבען, וואס זענען פערהאנגען גע־ווען מיט פרעכטיגע פארהאנגען פון טייערסטע טיולען, האבען זיי אנגעקוקט די פייערליכע בע־וועגונג איבעוועניג.

דער דאזיגער פאלאץ געהערט איצט צו א געוויסען רייכען אמעריקאנער.

אויף דער „חנוכת הבית" זענען איינגעלא־דענט געווארען די חשובסטע פערזענליכקייטען פון דער אמעריקאנער קאלאניע.

פאריזער ארטיסטען, פאעטען, ספארט־לייט האבען אויך געבילדעט א גרויסען טייל פון די איינגעלאדענע געסט.

אין דעם ריזיגען סאלאן עס־זאל זענען געווען פער־זאמעלט די צום טישע פרויען, און די ריכטער פון די "הערנטער אונטער־וועלט".

נאכ׳ן איינטאנץ־ביוט איז געגאנגען אנ׳אויסגע־צייכענטער קאנצערט־טייל.

די פערזאמלונג האט זיך גאר גרויס פערווי־מען, און אונטער די קלאנגען פון א נייעם אמעריקאנער טאנץ.

דער דער און פרוי אידעלשטאט האבען אפגע׳יום־טוב׳ט זייער פייערליך אין מיטען פאריזער לעבען — אלס עכטע אמעריקאנער.

זי, די מאדאם אידעלשטאט האט ארויסגערופען בעוואונדערונג פון אלע זייטען:

אין איהר האט געשפילט די ריינע שיינקייט פון א פרוי אין די יונגע קראפטפולע יאהרען.

אלט איז זי דאך אנ׳ערך דרייסיג יאהר. זי איז א העלע בלאנדינקע מיט גרויסע טיפע אויגען, מיט א ליבליך־שמייכלענדען פנים, און איהר בוי־געוודיג־עלאסטישער שריט רופט ארויס געפיהלען און שאטען־ערינערונגען פון דעם טרוימערישען מזרח..

עס דוכט זיך אויס, אז איהר קערפער איז דער רייצענדסטער קערפער אין דער גאנצער וועלט.

אלעמענס אויגען גלאנצען אויף, ווען זיי דער־בליקען זי, און צווישען די שפאצירענדע אין די זאלען מערקט זיך א בולט׳ע כונה צו אויספיינערען זיך פאר דער דאזיגער פרוי, צו ווערען דורך איהר בעמערקט, און צו געפינען חן אין איהרע זעלטענע אויגען.

יא, טאקי! אין איהר בליק טייעט זיך עפיס א מאדנע כישוף, וואס צווינגט צו עקזאלטירען, וואס מאכט פער׳שכור׳ט, פערשקלאפט, פרייט און בע־הערשט צו דער זעלבער צייט.

אין דעם אויפמאכען און צומאכען פון איהרע ברעמען איז פערבארגען עפיס אזא ווייכקייט, וואס קען בעזיגען דעם שטארקסטען שטארק.

קאנען טאקי די מאנסביל נישט ביישטעהן די צוציהענדיגע קראפט פון איהר בעוועגליך פנים, און זי ליפען צו איהר, ווי יענע אומגליקליכע זומער־פייגעלעך אויפ׳ן ליכט און אין פייער.

(פארטזעצונג קומט).

קינא „ERA“

פרי-הער „פלאָרא“ זאַווישאַ 22 (באַלוט)

אנהויב 5 אַ זייגער נאָכמ.

פערשטאַרקטער ארקעסטער

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט

נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט! נור היינט דינסטאג, צום לעצטן מאָל אין לאדז!

אויפ׳ן אַלגעמיינעם פערלאַנג פון פובליקום ווערט דעמאָנסטרירט

„יזכור“ („לעבעדיג בעגראַבען“)

שטאַרקסטע טראַגעדיע פון דעם יודישען לעבען. ריהרענדע ביז טרעהרען מאָמענטען. טראַגישער אינהאַלט.

די הויפּט-ראָלען שפּילען:

מאָריס שוואַרץ

דירעקטאָר פון קונסט-טעאַטער ניו יאָרק, פילם-שטערן Dagny Servaes, בינא אבראַמאָוויטש און

וואָלף זילבערבערג.

אַלע יודען דאַרפען וויסען!

אַז אין דער

Biuro Próśb „UNIVERSUM“

26 PIOTRKOWSKA 26

ערלעדיגט מען שנעל און פּאַכמעניש: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיטשעניעס אויף גאַנץ פּוילען, רעקורסען וועגען שטייערן, קאַרנע סּפּראַוועס און אַפּעלאַציעס, ביטעס אין אַלע רעגירונגס-אַוּשענרען, ביכפיהרונג און בילאַנסען, איבערזעצונגען און אַזוי ווייטער.

ספּעציעלע אַפּטיילונג פאַר פּראָטעסטען-אינקאַסע

אַ נ׳ערשטקלאַסיגער רוטינירטער

בוכהאַלטער-קאָרעספּאָנדענט

מיט אַ 5-יעהריגער פּראַקטיק זוכט וועלכען ס׳איז פּאָסטען, עווענטועל אויף אַ האַלבען טאָג. אָפּערטען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „Z“.

געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען פאַך-קענטנישען ביי יודישע פרויען אין לאדז

„אַרבייט“ (PRACA)

וואָלטשאַנסקא 21, טעל. 15-67

מאַכט בעקאַנט, אַז ס׳וועלען אָנגענומען איינשרייבונגען פונ׳ם 1-טען אויגוסט ד. י. אויף:

1) ראַפּען, אנדערע״ און קי דער-קאַ״עקצ״ען 2) נייהן אַ״ע״״ — צושנ״רען און תעש-ב״הו; 3) שטיקעריי אַ אלע״״ האַנד אַרבייטען; 4) קינסטלערישע מאַשין-שטיקערייען; 5) מאַניקור, אָנדולאַציע

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 9 ביז 1 נאָכמ. און פון 3 ביז 7 אָוונד.

אַ מיכטיגער פערקויפער

וואָס איז בעקאַנט אין דער קאָנפעקציאָנס-בראַנזשע ווערט געזוכט. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע.

שפּאָרט געלד!

קויפט שירמס, שטעקענס

נור אין דער ווערקשטעל פון

ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.

אכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען און דעקונג.

קאָרט-וועבשטיהל

קאָנגם-שער און צעטעל-שערמאַשינען

אין גוטען צושטאַנד

צו פערקויפען

צו ערפאַהרען: ביאַלעק, פּיעטריקאָווער 182, טעל. 7-12, פון 4-6 אָוונד.

אַ שדכן

פאַר אַ יונגענמאַן, הויך, בילדשען, פון יחוס, רייכער אַמעריקאַנער פּראָפעסיאָנאַל מאַן. יעצט צו בעזוך ביי עלטערן אין לאדז זוכט אַ פּאַסענדען שידוך. אָפּערטען „נ. 5.“ סוב. „18“

השבת אבדה.

זונטאָג איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל אויף 60 זל. צאָהלבאַר אין אַלעקסאַנדער ד. 30 יולי אויסשטעלער גאָלדבערג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אויף בערעק יאָסעלעוויטש 12, ביי זילבערשטיין. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. 715

נויטיג אַ פאָדרענטשנע

מעדעל

צו אַ דאַמען-שניידערין

אַלעיע 1. מאַי 41, וו. 66 פּהאָנט, ביי פריינד.

Dr. med.

BRAUN

33 פּאָלודניאָווא 33.

טעלעפאָן 26-40.

ספּעציעל-ארצט פאַר הויט און זעקסועלע קראַנקהייטען און מאַננער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med.

A. Szmirgeld

אויערן-ארצט

עלעקטריזאַציע, ליכטבעהאַנדלונג

Zegielniana 6, tel. 51-8[illegible]

נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

[illegible] קורסען [illegible]

Dr. med.

Wolf Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 11 טעל. 34-72

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּיעטריקאָווער 294 פון 12—2, און דערהיים פון 5-6 אָוונד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טע. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	10—11 2—5, 6—7
ד״ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין	אויגען-קראַנקהייטען	1—2, 7—8
ד״ר יונגמאַן	נערוועז-קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פּאָפּערני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד״ר קאַגאַנאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען, 4-5 ווג,	1—2
ד״ר ווייסבערג	אינ. חערץ, לונגען-קר.	11-1, 5½—7
ד״ר טייפעל	רענטגען	10—12, 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

שטראַהלען-בעהאַנדלונג, קוואַרצלאַמפּען, פּאָראַפין, מאַסאַזש א. א. וו. בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט

הייל[illegible] פון הויט קראַנקהייטען און קאָפּ (פּאַרך) ... רענטגען-דורכלייכטונגען, קווארץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע פּאָליבע אַנאַליזען. ... אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

צאָהן-ארצט LEKARZ-DENTYSTA

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד. צו ביליגע פרייזען

אשרי אדם שומע לי!

לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

און אַז די דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט גוט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט׳ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילע און קאַרנע, אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען וועגען דירה און אוזשאַנדראָזימעטשי, וועגען פּעסער און קאָמיסאַריאַט-רוזשאַנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערוויזיעס, אַקטען דאָראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ,

רעכט-קאָנסולענט.

נייעס! פעלד-בעטען נייעס!

מיט ספּרענזשינעס

פון די נייעסטע ערפינדונגען מיט דע[illegible]

„Renoma“ זאָלט איהר אַלע [illegible]

הויפּט-פערקויף אין דער טאַפּעציר-, [illegible]

5 J. JACHIMEK 5

STARY RYNEK

פאַר די קוואַליטעט — לאַנגיעהריגע גאַראַנטיע.

וויכטיג פאַר ה״ה פריזיערס!!!

צוליב די קאָנקורענץ, ווערען די פּרייזען מיט׳ן היינטיגען טאָג בעדייטענד פערקלענערט:

קעלנישע בלומען-וואַסער	3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל	1.40 „
ראַזיר-זייף „אָראַ“	6.00 „
ברילאַנטין	3.40 „

פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר-מעסערס, פלאַטין און שטאָהל-זאַכען צו פאַבריקס-פרייזען. מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד״ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—1½
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקהה.	1—2
ד״ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פערלאַנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד״ר ראָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	10—1 3—6

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו. די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—20 גר. אין דער רייה 7 קאָפּאָטע
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4
פאַר אַ פּעליטער-שורה: נאָכ׳ן טעקסט—1. „ „ „ „ „ 15— „ „ „ 7
מינימום פאַר אַ שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען טעגליך און ביינאַכט.